

*Muzîsyena Samiyan,
Marîe Boîne*
**Xilasî bi afirandina
neteweyî dikare
peyde bibe**

Rûpel 16

Şerê qirêjî yê ku artêşa Tirk li Kurdistanê didomîne di warê aborî de ji bo Tirkîyê barekî giran e

Şer dewletê derdixe mazatê

Li Kurdistanê şerê qirêjî hemû hesabên dewletê yê aborî û siyasî serobino dike. Hikûmeta ku xwe negihandiye tu armancen xwe, vê carê dest avêtiye firotina dezgehêن ku pîr kara wan heye. Hikûmet biryar da ku ji van dezgehan PTT'ê (Posta, Telefon, Telgraf) bifiroşe. Der û dorêن aborîzan vê biryarê wek peydekirina kanêن (çavkaniyêن) aborî dinirxînin. Û ji bo ji şerê li Kurdistanê re wek bi destxistina pere didine diyarkirin.

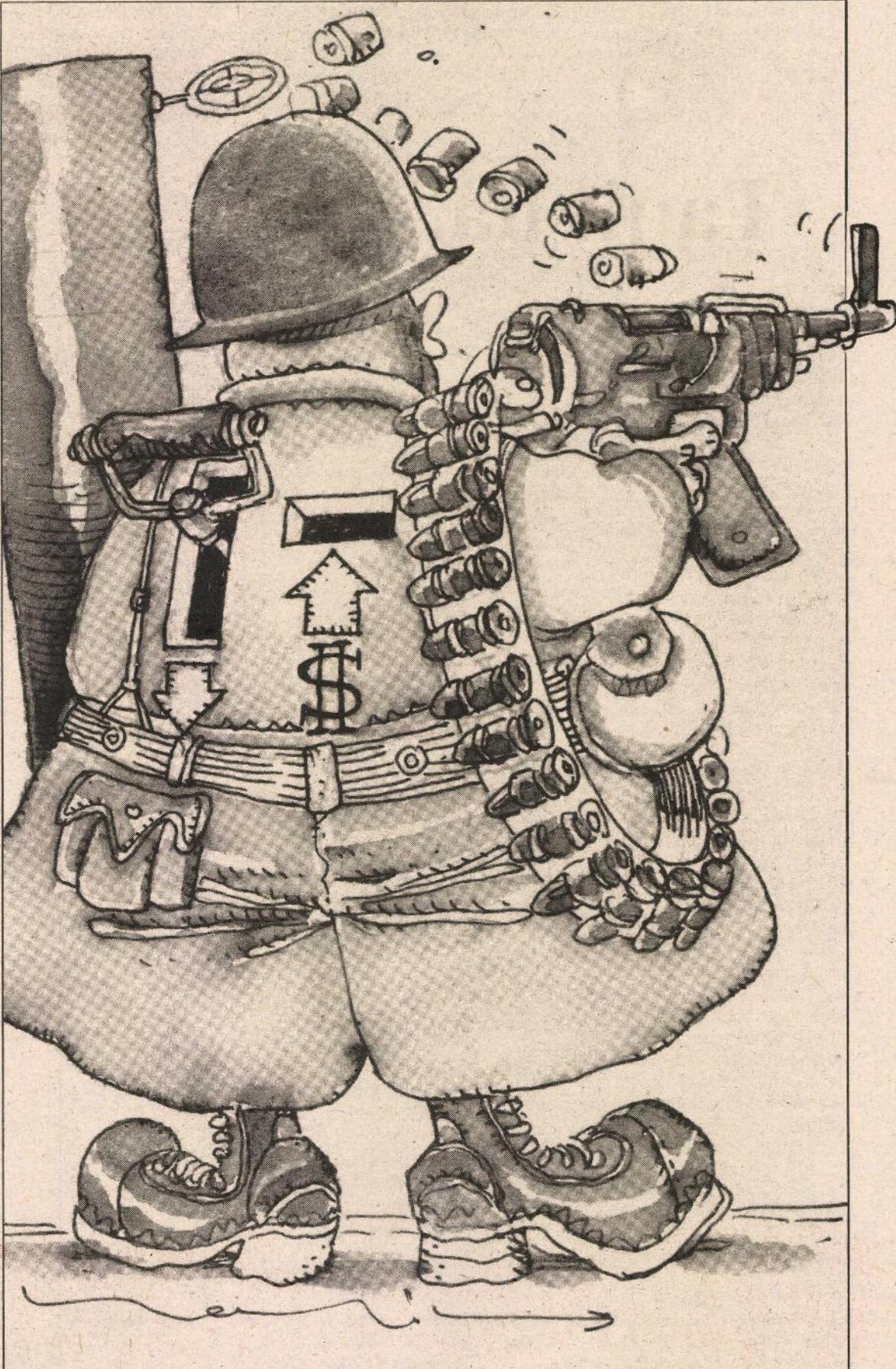
Rûpel 8

Firokeyên Tirkîyê Başûr bombe dikin

Artêşa Tirk bi hinceta ajotina dewsa gerîlayêن PKK'ê dîsa gund û deştên başûrê Kurdistanê da ber bombe û roketavêjan. Li ser van êrîşen balafir û firokeyên Tirkîyê, Wekîlê Qeymeqamê Dihokê Nizar Berzencî rêvebirêن dewleta Tirk protesto kir û xwest ku careke din bûyerêن wiha hovane neqewimin.

Welat / Zaxo-Firokêñ Tirkîyê gund û herêmên Başûr dan ber bombeyan. Pirekek hate kuştin, pîr kes jî birîndar bûn.

Roja 1 ê Cotmehê li başûrê Kurdistanê li gundê Deşta-pêxê helîkopterên dewleta Tirkîyê Qereqola Kêrêreş ya Cendirmeyan bi top û roketavêjan êrîş birin ser gundiyan Sinatê. Di encamê de pîrekeke bi navê Şemê hate kuştin. Her wisa 5 kes birîndar bûn. Navê du kes ji wan Salim Mi-kaîl (3), Salih Xinê (23) ne. Ev herdu li Nexweşxaneya Azadî ya Dihokê ne û birînêñ wan xedar in. Ji xeynî wan 3 birîndarêñ din Yûsif Iso (60), Bunyamîn Rûel (21), Rûel Quto (65) ji ber birînêñ xwe li nexweşxaneyê hatin razandin. Li gor gotinêñ kesen nêzîkî bûyerê serbazên Tirk pişti van êrîşan hatin ser laşen birîndaran û ji wan re gotin hûn terorîst in. Li ser vê bûyerê Rêvebirê Polisêñ Zaxo û Cgîrî Qeymekam Nizar Berzencî êrîşen Tirkîyê yê hovane protesto kir.

Jiyana Kurdêñ li Ewrûpayê

Me di hejmara 81'an a Welat de hevpeyvîna bi sernavê, "Li Ewrûpa jin wek alet û karton dimîne" xwend. Pirsgirêkên ku, di vê hevpeyvînê de hatibûn ziman giş li ser jiyana kesen li Ewrûpayê ne, bûn. Ev tist zehf li xweşîya me çû. Berî her tiştî em spasiyên xwe pêşkêsi rojnameya Welat û amadakarê vê hevpeyvînê, Bêrivana Dêrsimî dikan.

Bi rastî ji, ji bo kesen ku ji jiyana li Ewrûpayê re nasdar in, ev jiyan bi hemû kambaxiya xwe li ber çavan hatiye raxistin. Ji ber ku, kesen vê jiyanê dijîn, dixwazin vê yekê ji çavan veşerîn. Pêwest e ev tişt pêk bîhata. Ji mêt ve di nav Kurdêñ me de nexweşînek heye, mirovîn me her tim çanda xwe, hemû tote û kevneşopêñ xwe biçûk dibîne. Dixwaze bi lez û bez têkevin nav jiyana biyaniyan û bi çavekî mezin li tiştîn biyanî dinîrin.

Heke lêkolîneke istattistik çêbibe, dê bê dîtin ku, ji bili kesen di nav refê PKK'ê de bi rexistin in, zehfê mirovîn Kurd, ji civaka xwe dûr ketine û dejenere bûne. Jixwe hinek ji van, ji ber sedemên aborî, hinek ji, ji bo van nexweşînen ku me li jor nîşan da, bi jîn Ewrûpayî re dijîn. Tiştî herî balkêş ji ev e, zehfîn van kesen ku bi jîn Ewrûpayî re dijîn, kesen li ser navê rewşenbîriyê kar dikan in. Qaşo sedema vê yekê ji ev e, jîn Ewrûpayî re dijîn, gundî ne, jîn Ewrûpayî re dijîn, entelektuel in. Gotineke pêşîyan heye, "Kusî ji qalikê xwe ne qayil e."

Li gorî me divê kesen ku bi vî rengî difikirin navê Kurd û Kurdistanê neynin ser zimanê xwe.

Bila herkes bizanibin ku em ne mirovîn nîjadperest in, lê divê em rastiya welatê xwe ji, ji bîr nekin. Kesê bi doza

xwe ve girêdayî, divê li gorî vê yekê bilive. Jixwe em Kurd niha şerê hebûn û tunebûnê didin û kesê ku bi jineke biyanî re bijî ji, di bin bandora çanda biyanî de dimîne. Nikare zarokên xwe ji li gorî çanda gelê xwe perwerde bike, kesen ku bi çandekî biyanî mezin bibin ji, ji gelê Kurd re bi kîr nayen.

Tiştî ecêb ji ev e, kesen ku bi biyaniyan re zewicîne, navê bi Kurdi wek, "Zozan, Delal, Bêrivan, Dilber" li wan jinan dikan, bi vê ji dixwazin hesreta xwe ji bo jîn Kurd bînin zîmîn. Lê ev tişt sextekarî ye û bi vê tenê dikarin xwe bixapînîn.

Em di dawiyê de bang li wan kesan dikan ku, dev ji jîyana Ewrûpayê ya kambax berdin, vegerin welât û şerê doza xwe bikin.

Komek Jinêñ Kurd li Ewrûpayê

Eyb e lawo cerdevan î

Dikî potî ne sekvan î
Tu dodoyê qulingvan î
Ji dijmin re dergevan î
Eyb e lawo cerdevan î

Rika êdi ne dûr e
Gerçî gur tim zur e zur e
Ez dizanim Kurd xeyur e
Eyb e lawo cerdevan î

Ez gune me xwîna te me
Ez kûlîka baxê te me
Hem şervanê mafê te me
Eyb e lawo cerdevan î

Cerdevano caş e ker e
Tu ji dehlê derkev der e
Nebe ker e dewra ber e
Eyb e lawo cerdevan î

Wey qasoye gel pê kenî
Her wek xidoyê dev genî
Çire bûyî qîr û tenî
Eyb e lawo cerdevan î

Ereb ecem tev neyar in
Tirkêñ faşîst gurê har in
Bi hezaran ji me xwarin
Eyb e lawo cerdevan î

Cerdevano lawê posê
Bi vê tengê bi vê quşê
Tucaran tu naçî Muşê
Eyb e lawo cerdevan î

Gurê har î dil gemar î
Gaye qol î dibin bar î
Tu neyar î koremar î
Eyb e lawo cerdevan î

Tu hem pîs î hem xebîs î
Tu neviçirkê İdrîs î
Subhan Ellah ci iblîs î
Eyb e lawo cerdevan î

Ez mela her wa dibêjim
Sev û rojan xwîn dirêjim
Ji derdê we kerr û gêj im
Eyb e lawo cerdevan î

in", yek dibêje ew "ê kevneperesta ye" ji gengeşîya nav hev de yek dibêje wiha rast e, yek dibêje na wiha rast e!

Ma qey hûn nizanîn ku heta niha çend dûgel û yekîtiyek me Kurdan hatiye damezirandin, hemû ji bo vê nifaqê hatiye hêrifandin? Hin ji hişê we ne hatiye serê we? Ma qey hûn bêserî ne, bêhiş in, bêaqil in...? Kî dikeviye aliye we ku hûn vê gengeşîye dikenîne?

Ez 22 salî me û min îsal li zanîngeha Marmarê, beşê zimanî Frensewî xelas kir. Heta niha nimêja xwe dikim, lê ji aliye din hemû pirtûkan -ku li ser mîsarî Kurdî hatînê nivîsandin- dikirim û dixwînim. Vêkolin, binîvîn, xwe ji bîr nekin, dîroka xwe ji bîr nekin, rewşenbîrê xwe ji bîr nekin; alîkarê hev bîn ku xwedê ji alîkarê we be. Hev nas bikin ku xelk ji we nas bike.

Seydayê Durre ji di Dîwana xwe de ci baş gotiye.

Tu, dengê herbijî azadî yû,
rîzgariya Kurd î,
Tu, rengê dawera dilşadî û
aşitî, aşûd î.

Tu, emrê Hezretî Zerdeşî û
Mûsa û Mesîhayî,
Tu, Fermana Muhammed
Mustefanî, zîkrê Dawûd î.

Nemîrî ger li "Şam û
Engerev, Bexda û Tehranê
Jî wê doza muqeddes

"Durre" tê wîzê bi yek nû dî

Bengîn Ozdal

M. Ali

Nivîsara Welat

Bila dozger bi Kurdi fêr bibe

Dewletê berê xwe daye ser sazî û rîexistinê pêşverû. Ne tenê bi çek û sîlah, bi sazî û navgînê xwe yên xwedênegiravî qanûnî ji êrisen xwe tund dikan. Ji aliyeke ve mebûs, rojnamevan, gundî, xwendekar û rewşenbîrê Kurd têqetikirin, ji aliyeke din ve ji, dewlet ji bo ku li rû raya gişî xwe maşdar nîşan bide bi riya mehkemeyan hewl dide rî li ber saziyên Kurd û pêşverû bigire.

Her hette der heqê Gundem'ê de dozeke girtinê ve dike. Kovara Newroz'ê hefteya çuyî ji bo mehekê hate girtin. Li ser çend kovarê din ji ev zora mehkemeyen Tirk didome. Ji xeynî van weşanîn ku, bi Tirkî têneşînîn, hêdî hêdî der heqê yên Kurdî de ji dawe têneşînîn. Hefteya din me behsa dozgerê Tirk û Welat kîribû. Roja 28'ê mehê em û dozger derketin rû hev. Bi rastî ji me pirr meraq dikir ka dozger wê li gor kijan rîzîk û qanûnî Welat suçdar bikira.

Ev ji salek û nîvî zêdetir e Welat derdikeye cîma heta vê gavê sekinibûn û ji nişka ve der heqê wê de dixwestin dozê vekin? Gelo heta niha wergêre wan tene bû, vê gavê wergêr peyde kiribûn? An ji dixwazin çavê me bitirşînîn? Lê dibe ku bi vî awayî dilê wan heye hebûna zimanê Kurdî bi awayekî fermî qebûl bîkin?

Wer hasil, roja sêsemê Welat û dozgerê DED'a Stenbolê hev nas kîrin. Pirsa dozger wiha bû: "Hê ji wergera van herdu nivîsan negîhiştiye destê me, lê ji sernivîs û dirûşmeyen nivîsan em pê derdixin ku we propagandaya cudaxwazîyê kiriye. Hûn ci dibêjin û xwe çawa diparêzin?" Parêznameya me ji kurî ev bû: "Birez dozger, berî her tiştî em vê sucđariyê ne li cih dibînîn û qebûl nakin. Di Qanûnê Bingehîn a Komara Tirk de, hebûna Kurdî ne hatiye qebûlkirin. Ji ber vê yekê tu saziyekê dewletê ya ku ehliyetâ wergêra zimanî Kurdî karibe bide tune ye. Divê nivîsan Welat ji aliye wergêrên di vî warî de bi ehliyet bîn wergerandin. Vê ehliyetê ji li gor qanûnê we (ne yê me) hûn nîkarin bidin. Em di vî warî de, li Tirkîye tenê Enstituya Kurdî ya Stenbolê xwedî ehliyet dibînîn û dipejirin." Li ser wan gotinê me dozger pîrsiyariya vê sucđariya ku wê nikaribe ji binî derkeve, da rojekê nedîyar a pêjerojê. Xuyaye, an wê nivîsan Welat ji aliye Enstituya Kurdî ve bîn wergerandin û bi vê yekî wê dewlet bi awayekî fermî saziyên Kurdî yeko yeko bipejirîne, an ji wê dozger dest bi fîrbûna zimanî Kurdî bike û bixwaze nexwaze wê bibe xwendevanekî Welat.

Lê ku dozger Kurdî ji fêr bibe, bila li me bibore em di vî warî de yanî di warê wergêriyê de wî xwedî ehliyet qebûl nakin. Divê pêşî di qanûnê dewleta Tirk de hebûna Kurdî bî pêjrandin. Lê ev ji ne bes e. Divê ku ehliyet ji saziyên wek Enstituya Kurdî bistînîn.

Gelo dewlet hew çend hemdem bûye ku, hebûna saziyên Kurdî bipejirîne. Ev problem ji ya me ye. Ji bo ku karibe qet nebe bi rûzîk û qanûnê xwe me sucđar bike ev pêdiviyeke legal e. An divê vê yekî qebûl bike an ji wê poşman bibe û bi dîzî çawa ku em sucđar kîrin wê dosyayê bigire.

Helbet em baş dizanîn ka dewleta Tirk ne bêhesap û kitab e. Dixwaze bi awayekî rî li ber me bigire, ji ber ku ew ji dibînîn tesîra Welat roj bi roj zêde dibe û di pêşvebirina tékoşîna Kurdî û yekîtiya neteweyî de xwedî roleke girîng e. Dawî em nizanîn wê dozgerê Tirk ci bike. We Kurdî fêr bibe an ji tiştîkî din difikire. Bi rastî ev ji zêde me eleqdar nake. Tiştî ku me eleqdar dike û girîng e, ji bo me pêşveçûyîna ziman, rojnamegerî û doza Kurdî ye.

Ferhengok (Dimili-Kurmancî)

- Adir:** Agir
- Adir Kerdiş:** Agirkirin
- Beyşla:** Petêx, qawun
- Destveng:** Destvala
- Destvengey:** Destvalahî
- Dewe:** Gund
- Deweki:** Gundik
- Emsar:** Îsal
- Endî:** Èdi
- Este:** Hestî
- Hewlîr:** Çetir, baştîr
- Hêni:** Kanî
- Kaley:** Kalîti, ixtiyarı

- Kaşkerdiş:** Kaşkirin
- Kemerik:** Kevir
- Kerge, karge:** Mirîşk
- Mendiş:** Mayîn
- Meng:** Meh
- Perarey:** Pêr
- Pewtiş:** Pijandin
- Peysayış:** Ziwanûn
- Puş:** Pel (Pelê darâ)
- Qîrs:** Qîrs
- Sêrsi:** Si (gölge)
- Sêşeme:** Sêşem
- Spe:** Spi

Nûçeyên Cengê

Navenda Nûçeyan - 23 Îlon 1993. Li Mêrdinê li navçeya wê Stewrê (Sawûrê) li Çiyayê Kinif di navbera hêzên dewletê û gerîlayên ARGK'ê de şer derket. 12 lesker hatin kuştin. Li Farqînê gerîla êriş bire ser penzerekê, 2 panok (notirvan) û polisek hatin birîndarkirin. Gerîla mala kontrgerilayekî dan ber gullebaranê, li navçeya Dêrsimê, Kisîlê şantiyeya ku li ser rê kar dikir hate şewitandin. Li Diyarbekirê taxa Melik Ahmet dibistana pêşin ya İsmet Paşa ji aliye rôexistina Komîteya ERNK'ê ya bajêr ve hate texribkirin.

Li gundê Kocabâsiyê niha li ser navçeya Wanê Miksê ye gerîlayên ARGK'ê saet 23.00 de êriş bire ser istasyona TV'ê ya li girê kamisongayê, texribateke mezin lê danîn. Li gundê Taxsurê niha li ser Cêrmûkê ye, gerîla bi navê Kerim Karadeniz cerdewaneke kî kevin kuştin. Li Diyarbekirê Erxeniyê li istasyona petrolê gerîla êrişek pêk anî 2 polis kes hatin birîndarkirin.

24 Îlon 1993. Gerîlayên ARGK'ê li Batmanê avêtin ser mala endamekî kontrgerila û ji wan 2 kes kuştin.

Li Batmanê dîsa kesek ji aliye kontrgerila ve hate kuştin. Li Çiyayê Cüdiyê li hêla ji aliye devletê ve tê bombe-kirin. Li Bilişê di navbera hêzên dewletê û gerîla de şer derket, şer di 21'ê Îlonê de li Çiyayê Hijîtê destpêkir, 12 lesker û 10 cerdevan hatin kuştin. Li ser vê büyerê hêzên dewletê li der û doran operasyonan dike û mirovan dike bin çav. Li gorî agahiyê herêmî gerîlayek hatiye kuştin. Li Diyarbakirê gundê Huseyinî ku li ser Licê ye hêzên dewletê bi 200 leskerî ve êriş bire ser û gelek mal

texribkirin. Li Erxeniyê gerîla avête ser istasyona benzînê, di navbera hêzên dewletê û gerîlayên ARGK'ê de şer derket, bi navê Kenan Engin û Ahmet Aliboğa 2 karker hatin kuştin. Çed kes ji birîndar bûn. Li navçeya Diyarbekir Cêrmûk, li navçeya Rihayê Siwêrekê gerîla rê birî û 2,5 saet propaganda kirin û cerdecanek ji revandin.

25 Îlon 1993. Li Agirî û Tendûrekê operasyonîn dewletê pişti kutabûnê vegeriya li der û dorê Tendûrekê û Agiriyê. Li Tendûrekê li girê Gulizare û li pêşa Agiriyê gerîlayên ARGK'ê li du cihan kemîn danîn û 36 lesken hatin kuştin. Li Batmanê navçeya Hewelê gundê Halikê mezra Çiraxê 2 cerdecan û nêzîkekî cerdevanan hatine revandin. Li Çepekkûrê navçeya Darahêne li gundê Modanê gerîlayên ARGK'ê êrişek birin ser û bi navê Süleyman Arin, Ahmet Avin 2 kes hatin kuştin.

26 Îlon 1993. Li Agirî Bazidê hêzên dewletê êrişek dorfireh li navçeyê pêkanîn û bi navê Hatice Kara, Azzîze Ozkul û Ahmet Ozkul sê kes hatin kuştin. Êrişâ-dewletê pişti êrişâ gerîla ya ku di Bazidê de qewimî bû hate kirin. Li gorî çavkaniyê herêmî, li Cûlemêrgê pişti kuştina timekî taybetî, hêzên dewletê bajar dane ber gulân, wek 80 kes xistin bin çav.

27 Îlon 1993. Li Agirî û Tendûrekê di 9'ê Îlonê de operasyonîn dewletê pêk tê. Li İdirê navçeya Aralixê hêzên dewletê di operasyonîn légerînê de wek 1000 kesî kirin binçav. Li Cûlemêrgê navçeya Navsanê li hêla govenda, gelyê Basya 3 roj berê hêzên dewletê bi tevi pêşbergeyên KDP'eyê êriş bi-

rin ser gerîlayên ARGK'ê û operasyon kete başûrê Kurdistan. Di şer de 20 lesken û 3 gerîla hatin kuştin.

28 Îlon 1993. Li Diyarbakirê rojnamefiroşek ji aliye kontrgerila ve hate birîndarkirin. Navçeya Diyarbakirê, Piranê li gundê Şignik hêzên dewletê di daristanê de dar birîn. Di navbera lesker û gerîla de şer derket 2 lesker hatine-kuştin û 20 lesken ji hatine revandin.

Li Cizîrê gundê Basîskê pişti êrişâ gerîla, hêzên dewletê navce dan ber guleyan. Hezexa Şirmexê ji aliye lesker û tîmanî ve hate gulebarankirin. Li Qersê, Qaqizmanê gerîla rê birî, ereba ku qaymaqam tê de bû dane ber guleyan. Qaymaqam û şofêrên wî birîndar bûn.

Li navçeya Diyarbakirê, Xanê 30 cerdevanî tîfingên xwe danîn. Li Rihayê, Surucê gundê Ziyaretê bi navê Ahmet Babikê gundiyejik ji aliye gerîla ve hate kuştin. Kontrgerila li Batmanê Qaserê êriş bire ser 2 kesan yek kuştin û yek jê birîndarkirin.

29 Îlon 1993. Gerîlayên ARGK'ê êriş birin ser bajarê Muşê qerargeha Alaya Jendirmeyê, lojmanê leşkeriyê, qeqolla jendirmaya Kızılagacê dane ber guleyan. Trafoya TEK'ê hate texribkirin, depoya Tekelê ya tutûnê ji, agir pêxistin. Serokê DYP'ê yê bajêr ji aliye gerîla ve hate revandin. Li Erxeniyê gerîla dibistanek texribkirin. Di êrişâ trafoya TEK'ê de bi navê Sait Altun kesek hate kuştin, Muhitîn Baran birîndar bû, İlhan Duman ji aliye gerîla ve hate revandin.

Li Rihayê navçeya Surucê 2 endamên kontra li gunde Remlê ji aliye gerîla ve hate kuştin.

Gelê Başûr Sedam Protesto Kir

Welat, Zaxo: Li başûrê Kurdistanê gel ji bo protestokirina birîna elektrikê ya ji aliye reji-ma Sedam ve, xwepêşandanekê li dar xistin. Gel êrişî ser kontrola nav sînorê navbera Hîkumeta Federal a Kurd û Rejîma Baasê kirin. Bi dozer û kepçeyan ve rê birîn û bi kevir û beran êrişî ser kontrolê kirin.

Xwepêşandan di 28'ê Îlonê de saet li 4'ê êvarê li Dihok û Simêlê bi nêzîkî 1000 kesî ve li dar ket û ji jin, zarok, ciwanan pêk hat. Bi mebesta binâna elektrikê ji hêla Iraqê ve meşcîbû û riya navbera Dihok û Misûlê girtin, nehiştin ku ेrebe derbasî nav erden di bindestê reji-ma Bexdayê de ye bibim.

Gelê Başûr sebebê xwepêşandana xwe wiha diyar dikirin: "Em êdî naxwazin bi Iraqê re

têkili deynin. Heta ku bîryara 688'an a Nete-weyê Yekbûyî neye cih, emê xwepêşandanen xwe bidominin."

Bîryara 688'an a Encûmana Aştiyê ya Netewyê Yekbûyî, di 3.4.1991'an de hatibû lankirin û cerd û êrişîn Sedam ên leşkerî yên li başûrê Kurdistanê qedexe dike.

Bîryara paralela 36'an ji ku ji aliye hêzên hevalbend Ingîlistan, Amerika û Fransa ve hatibû dayin, li ser bingêha bîryara 688 hatibû dayin.

Lê ji aliye din ve gelê Başûr daxwaza xwe ya ku, bîryara paralela 36'an bê guherîn û bi-be 34 bi riyan cur be cur dide nîşan. Bi daxwaza paralela 34'an, azadkirina hemû besê başûrê Kurdistanê tê armancirkirin.

HAWAR

Dilbixwîn

Eger artîst bûya, ne baş bû?!

Dema ku Tansû Çiller hatibû Almanyayê, Kurdan li şûna gulan nîfrin û kîn hilgirtibûn û çûbûne pêşîya wê. Li ser pankart û afişen di desten wan de ev hatibû nîvîsandin: "Çillerler faşist vegere cihê xwe. Em naxwazin rûcîkê te yê bi qirêji bibînin..."

Ji cavên zarokên Kurdan li Bonn û Berlinê ku çûbûn hatina Çillerê protesto bikin, agir dipiqiqi. Di dilê wan de xwîn dikeliya. "Ev jin, zarakên Kurdistanê yên li ber pêşîran di bin panzeran de diperçiqîne... Çiyan dişewitîne, gundan vala dike, parameeteren me dikuje.. Ev jin qatila me ye, em naxwazin qatila ku her demê me dikuje bibînin.. Defol Çillerler heram...!" Gel bi vî awahî serdan û gera Çillerê protesto dikir.

Ajansên nûçeyan bi firehî li ser hatina Tansuyê sekînîn. Hevpeyvînê bi wê re, dîmenen ji seyrana wê û wêneyen wê yên rengîn weşandin. Kanalên TV'ê ji ew nîşan dan.

Baş e, li vir ez dixwazim bipirsim: Bi ci çavî li Çillerê meyizandin? Hereket, ken û liva Çillerê li pêşberî kamereyan weke yên serokweziran bû, yan ji weke artîstan? We ew çawa dîtin? Eger hûn vê bersivê ji min bixwazin, ezê wiha bîbersivînim.

Ji serokwezîrekê bêhtir Çiller weke artîstekê xuya dikir.

Liva wê ji ev rastî dianî ziman. Ji bo ku xwe li berdile berpirsiyaren Almanyayê şîrîn bike û PKK weke rôxistîneke terorist bi wan bide pejirandin û derî li komeleyen Kurdan bigire, Çillerê Sînorê prensîba politîkayê şikand.

Her kesê ku ew didît, bejn, bal, çav û rengê caketê wê di mejiyê wan de cih digirt. Şoferen taksiyan, "çopciyîn" stasyonan û serxweşen li kolan nan ji bo wê ev di gotin: "Çi jineke çeleng e! Gelo, mîrê wê ew ji ku derê anî be?" Li Bonne kontrolvanekî trênen der barê "çelengiya" Çillerê de wiha ji Tirkeki re gotibû: "Xwezi Kohlê me ji weke Çillerler we çeleng bûya! Bila haya we jê hebe, eger bi serdanen pir biçe cem serokên dewletan, wê encam negatîv be... Neçe cem Clinton baş dibe..."

Di hevdîtinekê de Arafat vê pirsê jê dike: "Kurê te çawa ye?" Çiller şerm dike. Lê vedigerîne û dibêje: "Were em li ser politikayê mijûl bibin, "kur" deyne aliye kî. Arafat îsrar dike, li dawiyê hîn dibe.

Belkî bala we kişandibe ser xwe, li ser milê Çillerê çenteyê ku jin diavêjin ser milê xwe tune bû. Lê hema Hikmetê "me" li şûna çenteyê jinan bi wê re digeriya.

Serokwezira xanim ji bo ku weke keseke humanist xwe nîşanî gelê Almanyayê bike, çaketeke kesk bi ser xwe de berdabû, lê hema di bin wî ceketê kesk de ci hebû? Ew pêwîst bû.

Çillerê hem di hevpeyvînê xwe de, hem ji di hevdîtînê xwe de, hewl dida xwe ku rojnamevan û raya gişî ya Almanî bixapîne, wisa texmîn dikir ku, her kesekî weke wê pembû xistine guhêne xwe. "Li cem e tişek tune ye, navê wê pirsgirêka Kurdan. Her kesek dibêje 'Ne mutlu Türküm diyene'". Kesên probleman derdixin, pênc hezar teroristên li vir in. Eger hûn van bidin sekinandin, hertiş bi selameti diqedede..."

Wiha digote ji rojnamevan re, lê hema wê kî bawer bi-ke?

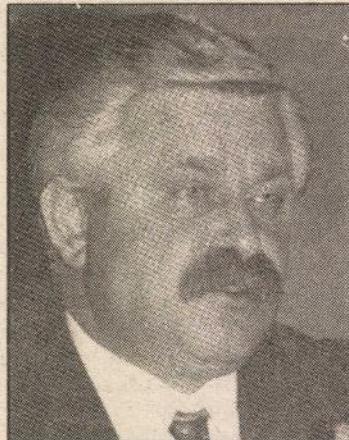
Li dawiyê ji bo Çillerê ez vê pêşniyar dikim: Karekî din bidine, jê re baştir e. Ji bo nimûne; Madona, Sofya Loren nebûne serokên partîyan, lewma ji di karê xwe de serkevîne. Tişten mayî ezê careke din bibêjîm, belki DEP û peyayen wê nîzanibin wergerîn Tîrkî û careke din hevalê Mazhar nekişinîn ber deriyê xwe. Ji ber ku gotina rastiyê li Tîriyê Çillerler ya "demoqrat" qedexe ye, em ji hîna hîn nebûne derewan bikin.

Li Rûsyayê duserîtî didome

Nûçeyen Derve- Pişti derbeya Borîs Yeltsin ku, di 22'ê ûlonê de pêk hat, duserîtî çêbû. Niha li Rusyayê du serokdewlet, du wezîrên karê hundirîn û du wezîrên parêzkariyê hene.

Herçiqas niha piçekî di mëzinê de àliyê Yeltsin giran bê ji, endamên parlamentoye hîn dev ji kar bernedane. Di gel hemû pest û pêkutiyên polisén taybetî ku avahiya parlamentoye dorpeç kirine (av û elektriqa avahiyê hatiye birrin, kesi nahêline ku, herin hundir) protestoyê hinek miroven pêşverû li derive dom dikin û parlementerên li hundir ji amadekariya berxweda na çekdarî dîkin.

Yeltsin parlamentoye ji bo meşandina reforman wek astengiyekê dibîne û ji lew re dixwaze kilitê li deriyê parlamentoye bide. Hêzên Împerialist ji, ji bo şopandina riya kapitalizmê Yeltsin wek hêviyeke bê alternatif dinirxanî û piştgiriya wî dîkin. Gelê Rusyayê ji di nav ramanan xurî de bêmecal ketiye û ji pêşeroja xwe bêhevî ye. Ji ber vê yekê ji politikayê bi dûr ketiye. Wek miroveki 32 di salî,

Aleksandre Routskoy

bi navê Mişele ji navçeya Tullayê ku nêzikî Moskovayê ye ji dibêje: "Politika karê serdestan e." difikire û tenê li bûyerên ku diqewimin temaşe dike.

Ji ber sedemên ku li jor hatin rîzkirin dibe ku, vê carê ji bi ser keve, lê ev tişti hêsanî çenabê û heke çêbibe ji, bi vê yekê Yeltsin ji tengasiyan nafilete. Pişti hilweşîna sistema Sovyetê kesen ku, hatin ser kar ji bo pêkanîna têkiliyên kapitalist dest bi reforman kirin. Wan hêvî dîkir ku, di demeke kin de wê bigihîjin rada ya halxweşîya welatên Ro-

Gelê Rusyayî ji nû ve ber bir komünizmî ve diçe.

javayî, lê ew daketin rada ya welatên lipashmayî. Bi hatina têkiliyên kapitalist re nexwesînên nû peyda bûn. Wek bêkarîtî, enflasyon û nakokiyên di nav neteweyan de. Edî mehanaya karkeran têri

xwarina wan nekir, gel birçî ma û rîvebirîn dewletê derketin parsevaniya dewletên Rojavayî. Niha tevî belavbûna Komarên Sovyetîk, Rûsyâ hîn ji, ji 86 herêmên xweser dihundiîne. Heke Yeltsin li

navendê bi şer bikeve ji, li van herêman karê wî zor e. Ji niha ji van komaran gelek jê bîryara bac neşandina navendê stendine û dixwazin têkiliyên xwe bi navendê reqt bikin.

(Ji rojnameya El-şerq El-Awsat)

Pişti hilbijartînê ku tu partî bi şerê xwe nebû îktîdar

Li Polonyayê koalîsyon çêdibe

Nûçeyen Derve- Pişti hilbijartina ku di 19'ê ûlonê de çêbû, wek ku dihate texmînkirin hêzên çepgir bi şer ketin. Di hilbijartînê de Hevkariya Çepgir à Demokratîk (komunistîn kevin) ji sedî 20 ray standin û di Sejm'ê (meclîsa bicûk) de 170 endamefi bi dest xistin. Partiya Gundîyan ji, ji sedî 15 ray girtin û di Sejm'ê de ji 132 cih standin. Ev meclîs ji 460 kesan pêk tê. Ev her du partî pişti lihevruñîştinê dirêj gîhiştin lihev-kirin û bîryara avakirina koalîsyonê dan. Wek tê zanîn wan her du partîyan berî hilweşîna sosyalîzma reel ji bi hev re kar kiribûn.

Serokê her du partîyan dan xuyan ku, ew dê ji bo karkeran kargehîn nû ava bikin û ji bo parastina mafîn gun-diyan zagonê (qanûnên) nû derxin. Wan dîsa gotin ku ew dê dev ji reforman bernedin, lê dê şeweyekî nû bimeşîn û halxweşîya (refah) gel, dad-mendiya civakî bigrin ber çavan. Niha li Polonyayê ji sedî 35 enflasyon, ji sedî 15 ji bêkarî heye.

Li gorî hînek çavkaniyan meşandina van tiştanbi hev re zor zahmet e. Reform ango kapitalizm û ev nexwesînên ku li jor hate dabaşkirin wek agir û neftê ne.

Suxûmî ket destê Abhazan

Nûçeyen Derve- Pişti dorpeç (ablûka) 11 mehan, Suxûmî roja 27'ê ûlonê kete destê Abhazan.

Wek tê zanîn pişti hilweşîna sistema Sovyetê Gurcîstanê serxwebûna xwe ûlan kir. Li şer vê yekê parlamentoya Abhazan a Herêmî bîryar dan ku, zagona bingehîn a 1925'ân ku tê de federasyona Gurcî û Abhazan hebû, bê pejirandin. Lî Gurciyan ev tişti nepejirandin. Dema ev tişti çenabû Abhazan ji serxwebûna xwe diyar kirin. Gurciyan rabûn leskeş şandin ser wan şer dest pê kir. Berî ku şer dest pê bike Abhaz ji vî bajarî vekişin, leskeşen Gurciyan ketin bajêr. Pişti şerekî dirêj, bi pêşkariya

Rusyayê şer rawestîya. Pişti demekê Abhazan dîsa dest bi şer kir û ev bajarê ku ji mêj ve dorpeç kiribûn bi dest xistin. Herçiqas Ev bajar, wek bajarekî Abhazan bîriasîn ji, ji ber siyaseta Gurciyan ji gelheya (nifusa) bajêr tenê ji sedî 17 Abhaz in.

Serokê Gurcîstanê Eduard Şivarnadze zêde hewl da xwe ku ev bajar ji dest nece, lê çenabû û hindik ma ku jiyana xwe ji bi şer de bide. Li gorî hînek çavkaniyan Rusyayê alikariya Abhazan kiriye û dixwaze van komarên herêmî bi xwe ve girêde. Lî hînek diin ji dibêjin ku Rusyayê ji ber pîrsigirêkî hundirîn keys nedîtiye ku têkili vê pîrsigirêkî bibe û rî li şer bigire.

Li Hindîstanê zelzele

16 hezar mirov mirin

Li Hindîstanê roja 30'ê ûlonê, li Eyaleta Moharastra S.V. Baraoker, xebatê rakirina avahiyênil hilweşiyayî didome. Wisa dixuye ku, di dawiya van xebaten de, wê hejmara miriyê tesbitbûyî zêde bibe.

Zelzeleya ku li Eyaleta Moharastrayê pêk hat, li Hindîstanê ji 50 salan vir ve, zelzeleya herî mezin e. Tundiya zelzeleyê 6.4 e. Li gorî standartên dînyayê, di radeya navîn de ye. Li welatên pêşketî yên wek Japonyayê, di zelzeleyen ji vî bi tundtir de 100200 kes bi zor dimirin. Li Hindîstanê mirina 16 hezar mirovî, di rastiyê de ne ji ber zelzeleyê ye, lê ji xîzaniyê bûye.

Li gorî beyana Serokê Giştî yê

Partiya Demokrasiyê li meclîsê dimîne

*"Di gel hemû pêku-
tiyan em dev ji
têkoşîna demokrasiyê
bernadin. Ji lew re dê
mebûsên me dev ji pey-
wira xwe bernadin,
ango istifa nakin. Lê
ew dê ji bo karê xwe yê
nivcomayî biçin
Batmanê û heftiyekî
meclîsê boykot bikin"*

Navenda Nûçeyan-Meclîsî Partiya Demokrasiyê (DEP) di navbera rojên 26-27'ê Îlonê de li Enqereyê civîya. Ev civîn ji bo amadeke kîna bernameyeke ku dê di rojên peşiyê de bê bikaranîn, çêbû. Di civînê de piştî guftûgoyen dirêj gelek biryareñ balkêş hatin standin.

Alî karê Serokê Partiyê Murat Bozlak, li ser vê civînê ji bo çapemeniyê civînekê li dar xist û vê daxuyaniyê kir: "Meclîsa partiya me biryar da ku, em qada têkoşîna demokratik vala nehêlin. Ji lewî e mebûsên me dê ji bo demeke din di meclîsê de bimînin. Di gel hemû pestê dewletê, em

iPiştî kuştina Mehmet Sîncar û girtina Yaşar Kaya DEP li çareyên pirsgirêkên xwe digire

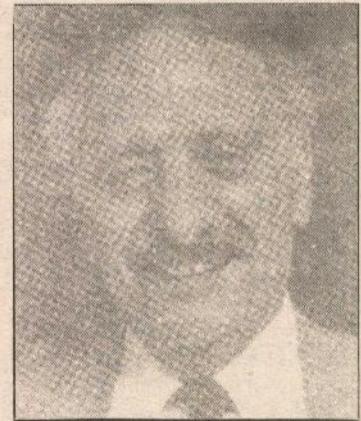
dê şerê demokrasiyê xurt bikin." Bozlak pêkutiyêni li ser Partiya Demokrasiyê wiha bi lîv kîrin: "Me şehîdê xwe yê yekemîn, hîn 17 roj li ser avabûna partiya me ya nû qediyabûn da, endamê partiya me Şükrû Firat li Ruhayê, di roja 24'ê Gulanê de hate re-

vandin û di 11'ê Hezîranê de ji cendekê wî hate dîtin. Piştî vê yekê heya niha 8 endam û rêvebirêne me hatine kuştin.

Li ser qetilkirina endame me Hebîb Kîlîç, heyetek ji mebûsên me cûn wê derê, hêzên çavşor êriş birin ser wan û li wir mebûsekî me

(Mehmet Sîncar) û endamê Komîteya Rêvebirîna Partiyê ya me li bajarê Batmanê kuştin û mebûsekî me (Nîzamettin Toğuc) ji birîndar kîrin. Di ser de ji dewletê desetur nedâ em cendekê mebûsê xwe li gorî dilê xwe binêjin (binax bikin), cendekê wî re-

Peregirtiniy niwê le Kurdistanî Rojhelat

Abdurrahman Kasimî

*Ew çekdaraney ke
Îran le saliy 1989 da
be nawiy wituwêjêwe
nardiye Viyenna, Dr.
Abdurrahman
Qasimlû'iy serokiy
partiyan kuşt. Her
weha le saliy 1992 da
Dr. Sadiq Şerefkendiyî
serokiy partî û dû
hevaliy ewyan kuşt.*

Sêid Şerefkendi

Navenda Nûçeyan-Rêjîmiy û Iran le saliy 1989 da be nawiy wituwêjêwe nardiye Viyenna, Dr. Abdurrahman Qasimlû'iy serokiy partiyan kuşt. Her weha le saliy 1992 da Dr. Sadiq Şerefkendiyî serokiy partî û dû hevaliy ewyan kuşt.

Serçawî agadarekan delêne ke le mangiy Temuzî rabirdûwewe hêziy pêşmerge 18 car pelamariy binke supayıyekanî rêtîmyan da we le nawcîkaniy Sîne, Kirmanşan û Mehabad da. Serçawî resmiyekan gutûyane 13 pasdar le nizîkiy sinûr hatûneta kuştin û 85'yiñ bi-

rîndar kirawîn û herweha 4'yi tirîş be dili kewtûnete destiy pêşnergewe.

Lêtojewe siyasiyekan pêyan waye ke zêde bûniy em hêrisaney pêşmerga le encamîy ewye ke Parti Demokratîk Kurdistanî Iran PDKî destiy lehemû wituwêjekî aştiy legel Taran şuştue.

Ew çekdaraney ke Îran le saliy 1989 da be nawiy wituwêjêwe nardiye Viyenna, Dr. Abdurrahman Qasimlû'iy serokiy partiyan kuşt. Her weha le saliy 1992 da Dr. Sadiq Şerefkendiyî serokiy partî û dû hevaliy ewyan kuşt.

Şayanî amajeye ke herdû serokiy pêşuy PDKî layengi-

riy aşti û wituwêj bûn legel rîjîmiy melayekanîy û herweha hemû pêwendêkîyan legel Mucâhiy Xelq biribû û çend carêkîş hêrişî ser Komeley İranyan kirdibû. Belam diyare êsta PDKî geystote ew derencamey ke aşti legel rîjîmiy melagel dad nadat.

Le layekîy tirîşewe, têkçunîy pêwendîyi nêwan û hikumeti Heremî Fîdîral le Hewlîr da renge bûbête mayey ewye ke Kurdiy Başûr tîşkiy keskiyan dabête PDKî bo ewye hêriş bibene ser binkekaniy Pasdar le Kurdistanî.

**Le Rojnamey
EL SERQ EL EWESET
ewe**

vandin, mala bavê mebûsê me hate bombekirin. Ev ji têri dewletê nekir vê carê, bi awayekî bêqanunî serokê me girtin."

Li ser biryareñ din ku hatine girtin ji, endame Komîteya Rêvebirîne yê Navendî Osman Özçelik axîfî û wiha got: "Me biryar da ku ji aliye disiplinê ve partiyê xurt bikin. Ji bo gesandina komcivîna (kongre) meha mijdarê xebatêni bi rîkûpêk bikin. Ji bo hilbijartina deverî, bernameyê amade bikin û amade-kariya hilbijartînê pêk bînin.

Em zîlma li ser gelê Kurd bi alîkariya navgînên dîtbarî (dîtineyî) bi guhezinîn gelê Tirk û raya gişî ya cîhanê. Em ji bo xurtkirina partiyê li deverîn wek Bahra Reş ku, hêza partiyê ne zehf e, xebatêni bi rîkûpêk çebikin.

Em dê ji bo teşhîrkirina şerîn qirêjî, kampanyayê astiyê li dar bixin. Di wan kampanyan de em dê giranîyê bidin ser aboriya şer. Em dixwazin kampanyayê bi vî rengî bala mirovîn kedkar bikişîn ser aboriya şer ku, bi pereyênen gel tê meşandin û bandoreke neyînî li enflasyon û baca mirovîn kedkar dike."

Di girtîgehan de kotekî didome

Navenda Nûçeyan-Girtîgehan Muşê yên ji doza PKK'ê bi danezanekê dan xuyan ku, rîvebirîn girtîgehan wan naşînine dadgehê û dema dişînin ji, ji aliye serbaz û bi navê Ferûn Akyol pest û pêkutî li wan dibe, dixwaze provokasyonan pêk bîne.

Dîsa girtîyan daxuyandin ku, rojname û kovarîn legal nadin wan. Girtîyan wiha gotin: "Heke me dernexine dadgehê wê statûya me ya diliyê binasin. Li Girtîgehan Muşê 300 dîlîn şoreşvan hene. Ji aliye pênc kesen ku, di 17'ê Îlonê de ketibûn binçav, hatin girtin. Ew ji hatin Girtîgehan Muşê, li gorî agahdariya girtîyan 11 kes ji leşkeran ji lêdan xwarine û hegaret dîtine. Li Girtîgehan Bartinê, li ser navê girtîyan PKK'ê Ömer Gelici dadixuyîne ku, pest û pêkutiyê li ser wan zêde bûne û rîvebirîn girtîgehan dixwazin mafê wan ku, bi salan ji bo bidestxistinê şer kirine ji wan bistîne. Nameyên wan nayêne şandin, dest li rojname û kovarîn wan hatiye danîn, hînek girtî ji hevalîn xwe têne vejetandin. Ji bo ku hin daxwazîn xwe bi wan bidine pejrandin, bi şeweyekî xerab li ser kesen nûhatî işkenceyê dikin û lêgerînan pêk tînîn.

Berdevkê girtîyan Ömer Gelici wiha didomîne: "Me dest bi greva birçbûnê kiriye û heta mafên me yên insanî neyîn pejrandin, em dev jê bernadin. Li gor agahîyen girtîyan du kesen ji Enquerê hatibûn girtin û ji bo komploya li dijî mebûsê DEP'ê Orhan-Doğan hatibû bikaranî A. Vehap Kandemîr û Seyithan Ay ji anîne Girtîgehan Bartinê. Lê ji bo ku, itrafkariyê bi wan bidin pejrandin ew nehiştine herin cem girtîyan. Li aliye din, girtîyan Girtîgehan Nevşehirê yên PKK'ê, TKP/ML, TIKKO, TDKP'ê pêkutiyê li ser xwe protesto û piştgiriya Abîmael Guzman kîrin. Her wiha girtîyan vê girtîgehan zîlm û zoriya dewleta Tirk li ser gelê Kurd û cinayetîn kontra, pêkutiyê li ser çapemeniya sosyalîst û demokrat ji protesto kîrin.

Hiqûqvan û dîrokzanê Kurd Îsmet Şerîf Wanlî

Tevgera Kurdî divê ne tenê bi hizbekê be

Piştî Glastnost û Perestroïka yan ji belavbûna sistema Sovyetê Serokatiyên Kurd (a Bakûr û Başûr) bi çi awayî guherin derbas kîrin?

Berî ku ez bersiv bidim, dixwazim li ser Sovyetê ku cîma bi Glastnostê ket, mijûl bibim. Bi kurtasî hukmê Sovyetistanê yek parce bû. Hukmê burokraziya hizbi bû. Soreş li ser jiyana gel diktatorî dikir. Ji bo kesen rewşenbir hurriyet nema bû. Dema Gorbaçov Glastnost anî û hat, Yekîtiya Sovyetê bêşer ket. Gava hurriyet û azadi hat ev sistem pelîşî. Dema xelkê vê sistemê cûn Rojava hurriyet û azdi dîtin û ku dîtin teknoloji bi pêş ve çûye, gel baş dijî, Yekîtiya Sovyetê hilweşîya. Di nav salen 59 û 91 an de 6 caran cûm Sovyetê, min rewşa wan dîtibû, kes bawer nedikir wê Sovyet bikeve. Lî ew burokraziya hizbi û diktatorî sistemê xist. Gava hurriyet hat rayen xwe bi wî alîyi ve dan û yekîti ji hundir ve hilweşîya.

Tesîra wê li ser çalakiya Kurdi çawa bû?

Ez dikarim bibêjim ku, bi pirr awayan tesîra wê çebû. Tesîra girîng û yekemîn ku, dîrok zû bi pêş ve diçe û ev tesîr li hemû alemê çebû. Berî 4 salan tu kesan texmîna hilweşîna dîwarê Berlinê nedikir.

Hereketa Kurdi?

Ev salen dawî, rewşenbirê Kurd ketin ferqa ku feydeya munaqeşeyen îdeolojiyê yên bêmane li ser gel nîn in û tesîre li wan nake.

Mirov dikare bîbêje ku wê tevgera Kurd bi 'nîzama dînyayê ya nû' ve bê girêdan. Bi rîça wê ve here. An bibe parçeyek ji wê?

Ez nizanim. Di marksîzmê de divê diktatoriya proletarya enternasyonalist hebe. Berî Şoreşa Oktoperê Rûsyâ, Fransa û Ingiltere li dijî Almanya ser dikirin. Piştî şoreşê di nav Partiya Yekîtiya Komünîst a Sovyetê de dihat gotin ku "Em soyalîzmê li Ewrûpayê beiav bikin an di nav welatê xwe de ava bikin?" Çend kesen ortodoks gotin "Divê em vê şoreşê li Ewrûpayê bikin." Ew sal Almanya êrîşî Rûs kir, 200 hezar leşkeren Rûs mirin. Piştî vê şoreş çebû. Hêza leşkerê Alman nemabû. PYKS biryar stand ku, şoreşê di nav Sovyetê de ava bike û wê peymana aşîyê bi Almanya re çêbîke. Mana wê jî ketina şoreşâ nav hundire Almanya bû. Ev biryar li dijî şoresa komünîstên Almanya bû. Lenîn bi xwe marksîzm û lenîzîzm tetbiq nekir. Gava Apo hat dest bi şerê Kurdistanê kir armâanca wî ci bû, niha ci ye? Rizgariya Kurdistanê ye, ne armanceke marksîst, lenînîst, ortodoks e. Bawer dikim ku Abdullah Öcalan û Komîteya Navendî ya PKK û dibînin ku, alem çawa dimeşe. Yanî niha qebûl dîkin ku tevgera Kurdi divê ne tenê bi hizbekê be.

Piştî 1975 an pelîşîna şoreşê piştî avakîrina YNK, PDK, PASOK û PSK û vegetandina Hizba Şûjî ji rejîmê nîşan da ku hereketa Kurd ji Marksîzmê zû tesîr girtiye û piştî PDK belav bû jê gurûbêni Marksîst derketin.

Gurûbêni marksîst hebûn bes tesîra wan kêm bû. Niha li Başûr partîyen biçük tevlî yêne mezin bûne.

Ez qala 75 an û marksîzma wê demê dekim ku Celal, Elî Eskerî, Noşîrvan Mistefa digotin me ji marksîzmê bêhtir tesîr girtiye û ev yek di programen wan de jî li ser vi hatibû sekinandin.

Ev gotin bûn. Programa partiya wan ne marksîst bû.

Em ji îdeolojiya wan û tesîra wê, tesîra sistema Sovyetê qal dîkin ne ji pratîka wan.

Ez salan ji tesîra marksîzmê li ser van tevgeran çenebûye.

A Bakur?

Li Bakur piştî hatina PKK û 12 Adar 1972, hemû Kurd li ser wê munaqeşeya bêmane ya îdeoloji ku, min qal kir yanî bi munaqeşeyen Bîzansî wext dibuhurandin. Ka melayket nêr in an mîne, wek van munaqeşeyen bêmane dikirin.

Dema Abdullah Öcalan dest bi şerîk, hemû Kurdîn ku di nav çepen Tirk de bi cih bûbûn, kişiyan nav refîn wî, girîngiye çepê Tirk kêm bû. Serhilîdana PKK û ji bo rizgariya Kurdistanê ye. Ew ne bi armâanca Marksîst Lenî-

Serokê Hiqûqvanî Kurd İ. Ş. Wanlî Welat ziyaret kîr.

nîst e, ortodoks e. Ez bi zêdahî dibêjim

Tu programa PKK'dan?

Bi siklîn giştî zanim.

Wan salan ortodoks in. Yanî di derketina xwe de ortodoks in.

Ez nizanim. Di marksîzmê de divê diktatoriya proletarya enternasyonalist hebe. Berî Şoreşa Oktoperê Rûsyâ, Fransa û Ingiltere li dijî Almanya ser dikirin. Piştî şoreşê di nav Partiya Yekîtiya Komünîst a Sovyetê de dihat gotin ku "Em soyalîzmê li Ewrûpayê beiav bikin an di nav welatê xwe de ava bikin?" Çend kesen ortodoks gotin

"Divê em vê şoreşê li Ewrûpayê bikin." Ew sal Almanya êrîşî Rûs kir, 200 hezar leşkeren Rûs mirin. Piştî vê şoreş çebû. Hêza leşkerê Alman nemabû. PYKS biryar stand ku, şoreşê di nav Sovyetê de ava bike û wê peymana aşîyê bi Almanya re çêbîke. Mana wê jî ketina şoreşâ nav hundire Almanya bû. Ev biryar li dijî şoresa komünîstên Almanya bû. Lenîn bi xwe marksîzm û lenîzîzm tetbiq nekir. Gava Apo hat dest bi şerê Kurdistanê kir armâanca wî ci bû, niha ci ye? Rizgariya Kurdistanê ye, ne armanceke marksîst, lenînîst, ortodoks e. Bawer dikim ku Abdullah Öcalan û Komîteya Navendî ya PKK û dibînin ku, alem çawa dimeşe. Yanî niha qebûl dîkin ku tevgera Kurdi divê ne tenê bi hizbekê be.

Peyman hebû bi navê wan û Partiya Sosyalist a Kurdistanê û bi navê PDK Hevgirtin re. Yanî dibînin çawa alem dijîhe hev. Hêzeke din heye? Em ji bo marksîzm û lenîzîzm dirust bin, ev nîzam baş e ji bo gelê Kurd an ne baş e.

Bâş e an na?

Ez pirsek girîng e. Bi fikra min, esasen marksîzm esasen nezariyeta wî wekheviya mirovatiyê ye. Yanî armanci û îdeoloji li ser kaxez xweş e. Lî esasê wê ne rast e. Her tiş bi motora aborî nameşe. Em nikarin hemû dîroka mirovahîye bi aboriye tefsîr bikin. Ew ne rast e. Yanî esasen nezariyeta marksîzm ne rast e. Lî îdeoloji li ser kaxez xweş e. Wekhevi îdeolojiyeke xweş e. Em nikarin wê îdeolojiye tetbiq bikin. Me dît çawa bû. Çend dewlet wiha xera bûn. Heta bi Çin ji niha diguhere. Nîzama Kuba ji wê piştî du sê salan bikeve. Nabe yek hizb. Bê hurriyet e, kes qebûl nake. Ez nabêjîm ku, liberalîzm çêtir e. Qet nabêjîm. Ez nabêjîm ku nîzama kapitalîzm çêtir e. Mesele pirrekir e. Bi fikra min e-

sasê vê li ser realîteyê ye.

Mirov dikare bîbêje ku wê tevgera Kurd bi 'nîzama dînyayê ya nû' ve bê girêdan. Bi rîça wê ve here. An bibe parçeyek ji wê?

Nîzama dînyayê ne yek e. Divê em gelê Kurd riya xwe vekirî bihêlin. Em divê nîzameke ji bo menfeetên gel bimeşîn. Gere gel bi xwe bîbêje bi awayê referandûmekê. Lî niha serkurd dayetiya Kurd serkurd dayetiyeke welat-parêz e ne marksîzm e, şoreşâ ji bo azađiya Kurd li dijî koletiya Kurd.

Li gor hinekan ji şerê li Bakur ji bo sosyalîzmê di civakê de pêleke nû ye. Ji bo sosyalîzmê Bakur wê bibe mewziyeke nû. U hinek tiştên iştîmâi (civakî) ji hene di vî şerî de. Feodalîzm dîşkê û bi pirrani gundi di şer de cih digirin û jin beşdarî şoreşê bûne. Yanî wî şoreşike iştîmâi çêkir di nav civaka Kurd de. Li gor we navê vê rewşê ci ye?

Ez dibînim ku, li hundire PKK û endamên PKK û ne marksîst lenînîst in. Ew partîzanen ku şer dîkin ne marksîst lenînîst in.

Kadrojen PKK û hemû marksîst in. Ew insanen ku dikevin şer di pêvajoyeke civakî de derbas dibin.

Mesele girîng e. Bo iştîqbala vî şerî meseleyeke girîng e. Em objektif bin. Tiştê ku PKK dike, ji bo Kurdan tiştê neteweyî ye lê li ser kaxez marksîst e.

Yanî tu dibîji di nav îdeoloji û siyaseta wan de fergî heye.

Gelê Kurd, filehîn Kurdistanê ji marksîzm fêm dîkin? Ez ji xwe dipirsim. Nîzanim.

Mirov nikare bîbêje di nav şer de îdeolojiyeke civakî heye? Mesela li dijî axatiyê ne?

Yanî divê di her şerî de aşîî hebe. Wê çawa pirsgirêka Kurdî çareser bîbê? Rojek were divê di nav PKK û hikûmeta Tirk de konsensus hebe. Ez nîzanim hêza PKK bes e ji bo serxwebûna Kurdistanê. Wek Fransa, Azerbeycan. Lî PKK bi rastî hêzeke pirr mezin e. Ez nîzanim hêza PKK û gelê Kurdistanê têra serxwebûna Kurdistanê dike? Lî rojek were divê hilbijartîn çêbîbe. Di vê hilbijartîn de heke hukmê otonomî an ji yê federasyonê derket tu bawer dîki ku wan partîyen di koalisyonâ Tirk de yên sosyal demokrat û liberal li Kurdistanê nîzameke komünîst qebûl bikin? Li liyê din di nav qadîn navneteweyî de, di rojname û televizyonan de û di ajansan de dema navê PKK û derbas dibe dibêjin: "Hizbeke Kurdî ku marksîst le-

nînîst eû terorîst e." Li Ewrûpa û Amerîkayê ev tê gotin.

Yanî dema dixwazin çérê PKK' bikin jê re dibêjin marksîst lenînîst?

Belê. Ev sıfet ji bo doza Kurd, PKK û Kurdistanê ne baş e. Hikûmetê Ewrûpa ev tişt qebûl nakin. Hevalen Kurd li Ewrûpa hene ew dizanin. Bi rastî ew çewt e. Ezê rojekê ji Abdullah Öcalan re li ser vê meselê binivísim.

Tu wê bibêji dev ji marksîzm berdin?

Ez ne kapîtalîst im. Ji bo pêşeroja (mustaqbelâ) gel ez dixwazim. Ji kapîtalîzmê hez nakim. Divê ji bo cotkar, karker, filehîn gundiye Kurdistanê em nîzameke çêbîkin.

Wê navê vê nîzamê ci be?

Nav pirr ne girîng e. Gava ez dinivîsim gel fêm nahe komünîzim ci ye, sosyalîzm ci ye. Ez hez nakim van nîzamîn binivísim lew re maniya wî bi rastî nizanim. Nîzama rastî divê ji bo menfeetên cotkar, karker û burjûvaziya Kurd 'e. Azadi û hurriyet ji bo wan hebe. Aboriya hukûmetê bi destê hizbekê nabe. Yanî ne yek hizb hebe. Politika wî divê realîzm be, li ser fikra pirrani bi. Bawer dikim Abdullah Öcalan ev tişt fêm kiriye. Min bihist ku bila hikûmeta Tirkîye li gel yên ku gelê Kurd temsîl dike mucadele bike, serokên belediyen bajarê Kurdistanê. Yanî têklîfi bi wan re deyne. Yanî naxwaze ille marksîst lenînîst be. Yanî fikra wî wekî ji pirtûkên wî dibînim ev e.

Di van rojen dawî de ew şerî ku di nav İsrail û Filistîn de dom dikir (şerî çekdari) xelas bû. Ev rewşa nû wê li Rojhilata Navîn tesireke mezin pêk bîne. Meseleya Filistînê pirsa Kurd avetibû plana tali. U hin rewşenbirê Ereb ji ber İsrailê ji çalakiyên Kurd ne xweş bûn. Digotin ev İsraila duyemin e. Yanî têklî siyâzîmî ye. Rabûna vê pirsê wê li ser siyaseta dewleten mezin a li ser pirsâ Kurdî çawa tesîr bike? Yanî pirsâ Kurd wê derê pês an na?

Alem pirr li ser mesela Filistîn xabar da. Mesela Kurdi hinek ji bîr kîrin. Tabî wê têkoşîna Kurd bidome. Ta niha Parlementoya Ewrûpa 2 caran ji bo meseleya Kurd, ji bo konferanseke navneteweyî bang kir. Bi vê rewşa nû baweriya min ji bo pirsâ Kurd baş e. Lî têkoşîna gelê Kurd hê li nîvê rê ye.

Ez dixwazim li ser tevgera Kurd û diplomasiyê bisekinim. Li gor te divê tevgera Kurd, diplomasiyê çawa bi kar bîne? Diplomasiya wan bi ci awayî be?

Tevgera Kurd li Ewrûpayê weke hereketa ku li hundire Kurdistanê ye. Li wir divê şerî metropolan bikin (siyasi). Gere em komîsyonekê çêbîkin ku gelê Kurd û têkoşîna wê li derive binasîn.

Tu bang li Kurdîn Ewrûpa dîki ji bo yekîtiya diplomasiyê ku konseyeke neteweyî ava bikin?

Berî sê salan miñ bang kiribû. Meçendak berê li Lozanê konferanseke civand tevî hevalen PKK û yê yên din. Di pêş de înselâh wê konseyek wisa bibe. Bêyî partîyen Kurd em nikarin tabî, divê ew ji qebûl bikin. Lî ev konseye enternasyonal nabe li ser navê vê an wê partîyen be. Divê serbest be. Ji bo carenûsi û mafîn merovatî ez wisa lê dinîrim.

Ji dêla ku tu tiştekî nîvî bizanî,
qet nizanibe çêtir e
Nietze

Kitik û mişk bira û xuşk

Partiya Baas di sala 1968'an de destê xwe danî ser hikmê Iraqê. Baas berî her tiş dest pê kir mejiyê gelê Kurd biguhêre, ji bo bigihije armancê du amûr hildabû destê xwe. Yek zilm û zor, ya duyemîn ji pere. Lewre hejmarê kirêgirtî û xayinan roj bi roj di nav gelê Kurdistanâ. Başûr de zede dibû. Di wan salan de gotinek ketibû ser

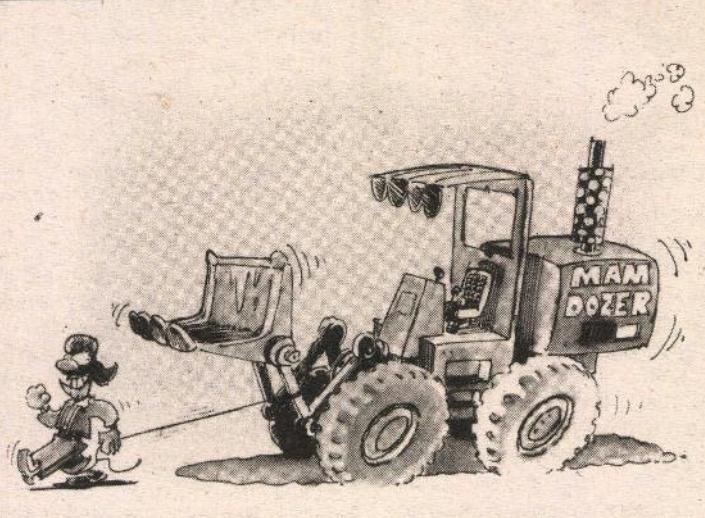
xort û çeleng". Lê gelê Kud navê wan kiribû cehş an cehşik. Cehş di zimanê Ereban de bi manaeysa "kurê keran" tê gotin. Çehşik ji, jîr bûn, ji karê xwe fêm dikirin. Lewma ji xwe ra digotin: Caşîn kuriy keranîn/ Caşê kerî gwê panîn. Bi Kurmançî: "Em cehşik in kurê keran in, kurê kerê guhpan in." Ew tişte ku min li jor nivîsand ne

avakirinê ji sînorê Îranê derbas kirin û birin frotin. Pere kirin beriyê xwe û gel ji birçû û jar ma.

Kongreya YNK'ê di destpêka sala 1992 yan de hat kirin. Biryara YNK'ê ew bûku, dema kongreya 10 roj be. Lê kongre pir dirêj kişand, bû 12 roj bû 16 roj bû 18 roj, endamên kongreyê ji Mam Celal re gotin: "Mame kongreya me pîr dirêj bû, bila biqedê, karê me hene!" Mam Celal keniya û got: "Ez naxwazim kongreya me biqedê, tenê ev rojên kongreyê dizitî nehatiye kirin. Hün dixwazin derkevin karê xwe yê dizitîyê bidominin, ji ber vê yekê ez naxwazim kongre biqedê. Bila salek an du sal bikişne!"

Îsal, di dema hevgirtina Partiya Yekgirtin û PDK'ê de stranek di TV'ya PDK'ê de derkiket digot: "Pîroz be ev hevgirtin e." Gel ji digot: "Pîroz be ev hevgirtine/ Roj roja dizikirin e."

Sala par, pêşmerge, "Em dikarin bibêjin cehşikê berî serhildanê" li Silêmaniye kom dibin dixwazin dozerekê derbasî sînorê Îranê bikin. Dtirsin ku gel riya wan bibire û nehêle ew dozer derbas bibe. Ji ber vê yekê hezar du hezar çekdar bi hev re mîna marşike leşkerî li ba dozera xwe dimeşin. Gel şaş dimîne û dibêje: "Ev an Kak Mesûd e an Mam Celal e hatiye serdanî bajare me bike!?" Pêşmerge dikenin, dibêjin: "Na ev ne Kak Mesûd e ne Mam Celal e, ev Mam Dozer e dixwaze here serdanî Îranê bike!"

zimanê gel, digotin: "Le tirsan û le bîrsan/ Kurd hemû bûne fursan." Bi Kurmançî wateya wê ev e: Ji ber tîrs û ji ber birçibûnê Kurd hemû bûne cehşik.

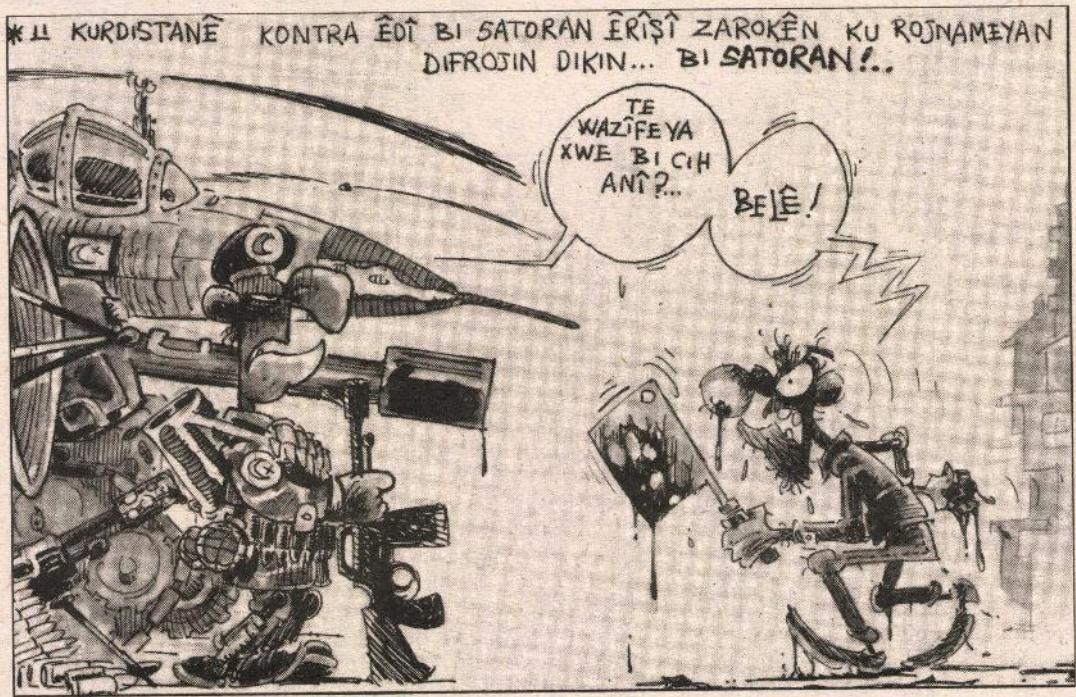
Di dema şerê Iraq-Îranê û di dema xurtbûna şerê gelê Kurdistanê li hemberî dijmin, hejmara cehşikan pîr zede bû. Hin kesan digotin ku, hejmara wan 350 hezar kesen çekdar e. Ereb bi navê "fursan" gazî cehşikê Kurdan dekirin. Fursan di zimanê Erebî de tê wateya "siwarê

tişten pîr girîng in, girîng ew e ku ez li jêr dînişsim:

Piştî serheldana gelê Başûr di Adara sala 1991'an de serokatiya partiyen Kurd ji Îran, Suriye û Ewrûpayê vegériyan û hikma gel xistin destê xwe, pêşmerge û cehşik cûn hembêzê hevdu bûn birayê hev. An wek gotina pêşyan dibêje "kitik û mişk bûn bîra û xwişk" Herdu bi hev re bûn neyarê gel û dest bi talan û dizitîyê kirin. Cehşik û pêşmerge dest di nav destê hevdu de çek û amûren

Jûjî...

Doğan Güzel

TİR

Musa Anter

Apê Musa

Apê Mûsa pîr rind bû
Serê me pê bilind bû
Ger li bajêr, li gund bû
Ew rûyê gelê Kurd bû
Wey apo, apo, apo

Apo!
Tu apekî delal î
Bi merdan re heval î
Dijmin laşê te kuştî
Kalê heftê û çar salî
Lê giyana te ya Kurd
Her zindî ye, her nemird
Li çar parçen Kurdistan
Ketî dilê me Kurdan
Wey apo, apo, apo

Apo!
Riya te mûm û find in
Çawa tola te hildin?
Xwîna apo li Amed
Hestî, hinav li gund in
Tu nîşana xebat î
Tu şehîdê welat î
Ji Kurdistan naqetî
Wey apo, apo, apo

Apo!
Ev kuleke giran e
Xistin dilê Kurdan e
Divêt tol bê hildane
Ma qey egîd nemane?
Silav bidin Zivingê
Hildin darê tivingê
Tola apo hilînin
Çavên dijmin derînin
Wey apo, apo, apo

Apo!
Derman her têkoşîn e
Bi tundî hilwestîne
Derman ceger û xwîn e
Derman her raperîn e
Gava tola te hildin
Hengê em serbilind in
Hengê keçik nagirîn
Ewê çavên xwe kil din
Wey apo, apo, apo

Kurdo rabe ser piyan
Edî bes e ev jiyan
Ev jiyana koletî
Ne l'yaqî vî miletî
Nema divêt rawestî
Edî kîr giha hestî

Xamevan

Şer dewletê derdixe mazatê

Navenda Nûçeyan Şerê qirêji yê li Kurdistanê hemû hesabên dewletê yên aborî û siyasi serobino dike. Hikûmeta ku xwe negihandiye tu armancê xwe, vê carê dest avetiye firotina dezgehênu ku pirr kara wan heye. Hikûmet biryar da ku ji van dezgehan PTT'ê (Posta, Telefon, Telgraf) bifirose. Der û dorê aborîzan vê biryarê wek peydekirina kanê (çavkanîyen) aborî dinrixnîn. Ü ji bo ji şerê li Kurdistanê re wek bi destxistina pere didene diyarkirin.

Ji ber ku hikûmet negihîya armancê ku ji bo sala 1993'an dabû pêsiya xwe, ci di destê wê de heye derdixe mazatê. Di nav dezgehênu dewletê de yên ku wê derbîkevin mazatê PTT heye û salê 3 trilyon kar bi

dest dixe. Niha daxwaza firotina "T" yek jê, ya xizmeta telefonê ku wê bi 15 milyar dollar derxistine bazarê balê dikişne.

Hikûmet ji bo sala 1993'an 50-55 trilyon ferqa xerckirin û dahatûyê dabû pêsiya xwe. Lî xerckirina li şerê Kurdistanê, nehişt ev armanca wan were cih. Ji niha ve tê hêvîkirin ku, ferqa navbera mesref û qezenza dewletê ya sala 1993'an wê 150 trilyon be. Rastiya bandora (tesîra) şerê li Kurdistanê ku, li eflasyonê dibe tê zanîn. Pisporê aborîyê dadixuyînin ku bandora şer li enflasyonê % 30 ye. Gotina Serokwezîr Tansu Çiller a ku wê eflasyonê daxîne % 40'i dide nîşan ku, heqîqeta şer nedaye ber çavê xwe. Dîsan aborîzan eşkerê dikan ku, Tirkîye bi hilberîna (istihsal) xwe ya

Di nav bêçaretiyê de çareya Çiller firotina saziyên dewletê ye

ROJEVA WELÊT Perpitînên dewletê

Serê qirêji yê li Kurdistanê bi gelek aliyan ve didome. Barêne wê ji dewleta Tirk re giran dibe. Tengasiyên wê bêhtir dibin. Ji aliye din ve Kurdistan talan dibe, paymal dibe, mirov tênu kuştin. Xwin weki çirikê diherike. Çiraya gelek malbatan ditefe. Hem gelê Kurd û hem ji yê Tirkîyeji ber serîşkî û inta rayedârên Tirk, dişihite, perîşan dibe. Di bin giraniya şer de piştxûz dibin.

Ceng û şerîn troyn bi azîne û metodên nûjen têne meşandin. Bi pîralî ye. Jê re aborîyeke xurt divê. Ev şer ne bi tenê mirovan dadiqurtîne. Deriyan mor, ürtan (ocaxan) kor dike. Welat ji aliye aborîye ve dixe tengasiyê. Kanê nîşiman dixeritine, dibrîne ji kokê ve. Mirov hewcîy ber deriyan dike. Dike dîl, dike bendiyê destan. Serî dikeve pêsa biyaniyan.

Iroj rewşa Tirkîyeji her ev e. Şerê ku li Kurdistanê li hemberî PKK'ê dimeşîne qûş lê qetandîye. Qul û kunêne mezin di butçeya dewletê de vekiriye. Yekê digirin yeke din dertê holê. Pispor û kesen ku, hisê wan li serê wan e rastiyê, heqîqetê dibînin. Rewşa aborîye ya Tirkîyeji, yanê hilberîne (istihsal), eflasyonê, bihabûna jiyanê, dijwarbûna debarê, bêhîzûriyê, zemê, serêsiya civakî, ya siyasi geremol û hwd. hemû bi şerê li Kurdistanê ve girê didin. Ji navêrabûna tevan, aştiya civakî, siyasi, seqirandina ji gelş û gelemşeyan giş bi şerrawestinê ve girêdahî ye. Heke şer raneweste, ev kambaxî her dê bidome û hin ne-paktir bibe.

Lê Tirkîye, di gel vê yekê ji hîn aligirê şer domandinê ye. Ji bo meşandina cengê dest bi firotina dezgehênu xwe yên qezendîr kiriye. Niha ji PTT'ê derxistîne mazatê. "T" yek wê ya xizmeta telefonê bi 15 milyar dollarî difirose. Xwedîgiravî vê yekê bi navê siyaseta arizîkirinê dike. Lê rastî nayê nixumîn. Firotin ne bi siyaseta liberalî û ne ji bi yên din ve girêdahî ye. Ji sala 1987'an bi vir ve, ji bo finansekirina şer, firotina dezgehan di rojeva dewletê de ye. Ev pêvajoya firotanê bi ferma aqilmendîn wan ên imperialist û saziyên navneteweyî wek IMF'ê pêk têne. Heke hes û jîrikên wan ew bin, tîmarbûna dewletê pirr zor e. Lê firotin û pêşkêşkirina dezgehan ji têri domandinê şer na-ke. Li Ewrûpayê ji dest bi parsê dikan, ji hevalbendîn xwe alîkariyê dixwazin. Ev ji ne bes e. Pere qîmî şer nake. Ji qût, ji xwarinê, ji lîstikên şans, ji berhemîn Tekelê, ji alkole, ji çalakiyê sporê û ji yên din ku, bêhtir parê ji bo nû-jenkirina artêşa Tirk bistînîn, devzendikêne xwe vemilandine.

PKK ji li hemberî çalakî û çespînên dewletê di cihê xwe de natebite. Vexwarina alkole, lîstikên şans, fihûşê, qimare, kîsandina çıxareyên biha qedexe dike. Ev biryar têne pejirandin. Bergeha pejirînê fireh dike. Armanca van biryar û pêkanîna van wek derbe lêxistina li aboriya Tirk, tê nirxandin. Dewlet di gel hemû hêzên xwe yên li Kurdistanê ku ajotîye şer, vê carê artêşike taybetî bi rê dixe. Ji vê yekê re ji maliyeteke mezin divê. Li gor daxuyaniya Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan wê şer hedefen xwe biguhe-rîne. Berê xwe dide dezgehênu aborî, dide tûrîzmê. Gelo Tirkîye wê çiqas karibe giraniya şer a aborî hilbigire?

qels û lewaz nikare ji binê şer derkeve û wisa xuyaye ku, wê fatora şer biqelêbe ser pişta gel. Ji ber ku, kanêndi hundîrin ji bo maliyeta şer têri nake dewlet berê xwe daye derve û ji kanêndi biyani dixwaze süd feyde bistîne. Ev ji bi deyndarbûna ji derve re gengaz (mimkûn) dibînin. Deynê ji derve re ku, di dawiya sala 1992'yan de 58,4 milyar dollar bû, didine nîşan ku heta dawiya vê salê bibe du qat.

Komara Tirk a ku nikare nîvê Swêdê ya 7 milyon hilberîne (istihsal) bike, her diçe zor digihîjê ku şerekî wiha mezin bidomîne. Ev tengasî her diçe komara Tirkîyeji defî ber bi pêşa IMF û Bankaya Dinyayê dike. Pispor didine nîşankirin ku, pişti fermanen (direktif) IMF (Fona Pere ya Navneteweyî) û Bankaya Dinyayê ci de destê Komara Tirk (KT) de mabe ji bav û kalan, wê derxin bazarê.

Di bernameya (programa) hikûmetê de arizîkirina (xususîkirin) dezgehênu dewletê yên ku zirarê dikan, hebû. Lê niha yên ku karê dikan firotin. Biryar hat dayin PTT'ê ku, di salê de 3 trilyon karê dike, beşa xizmeta telefonê bifirose ji bo mesrefen şer. Dorhelê ji hev cihê daxuyandin ku, cenga li Kurdistanê, kiriye ku Tirkîye hewcîy fi-

nansmana ji bo domandinê şer kiriye. Ev ji bi tenê firotina dezgehênu mezin dikarin bîhelin Tirkîye li ber xwe bide ji bo demeke din ji. Dorhelê siyasi anîn ziman ku, 15 milyar dollar (20 trilyon Lîrayê Tirk) bi firotina "T" yek PTT'ê bê bidestxistin, wê weki ku hikûmet diyar kiribe ji bo berhemânîne neyê bikarâ-nîn.

Firotina wek şirketên (dezgehênu) ÇITOSAN (Sanayiya Çimentoyê) û TELETAŞ'ê ku gelekar (qezenc) dikirin, mebessta KT'ê ya siyaseta arizîkirinê dide nîşan. Tê dîtin ku, armanca firotina dezgehan an ji arizîkirina wan ne ji bo çalakiyên berhemânîne ne, lê wek ku bi têkoşîna gelê Kurd ve girêdahî be, te şirovekirin.

Ji sala 1987'an vir ve ku, şerê le Kurdistanê hîn bêhtir germ û berfireh bû, pêvajoya arizîkirinê dest pê kir. Ev yek ji armanca rasteqin (heqîqet) a arizîkirinê bi awayekî zelal dide xuyan. 11 fabrikayen çimentoyê ku, di vê domanê de hatibûn firotin, li gorî dawiya meha cotmehê (meha dehemîn) ya 1992'yan 4 76. 2 milyar di karê de bûn.

Firotina dezgehênu qezendîr bi xwe re, rê ji yekdestiyê (monopoli) re ji dixe rojevê. Serokwezîr Tansu Çiller ji, ji bo ku

hin bêhtir van dezgehênu ku di karê de ne ji bo kiriyaran kişi-nek bike, biryarnameyên di hikmî qanûn de siyande dezgehênu dewletê û ji wan, ji kar derxistina 150 hezar karkerê demî (miwaqt) xwest.

Wateya hemû kirinê dewletê ev e ku, ji şerê qirêji yê li Kurdistanê re bidestxistina kanê aborî ye û güza pûc ji dê de serê gelê Tirkîyeji de bişkene. Anglo fatoreyê bi karker, karmend, esnaf, xebatkar, cotoy û whd. bide dayînê. Mijara peydekirina kanê aborî ya dewleta Tirk ji bo meşandina şerê le hemberî PKK'ê bi vê yekê ji ne-qede. Dîsa di van rojén davî de ji bo ku Fona Piştgiriyê ya Endüstriya Parêziyê ya Tirk, ji berhemîn Tekelê bêhtir parê bistîne tê diyarkirin ku, dest bi xebatê kiriye. Bi derxistina qanunê bi hêjmara 3238'an, nû-jenkirina artêşa Tirk tê xwestin û ji bo ku ji berhemîn Tekelê yên ji titûnê çedîbin, ji vexurîkîn bi alkol, Millî Piyango, Spor Toto, Loto, lîstikên şans û hwd. para Fona Piştgiriyê ya Endüstriya Parêziyê bê zedekîrin, dest bi xebatan hate kiri.

Tirkîyeji ku ji ber bi pêşvercûna şerê li Kurdistanê ber bi iflasa ekonomik ve diçe, di qada mavneteweyî de ji itibara wê her diçe kêm dike. Geşen Serokwezîra Tirkîyeji Tansu Çiller ên Rusya û Almanyayê hate nirxandin ku, bi serkeftinî neqediyanne û itibara Tirkîyeji wînda dibe. Geşta Çillerê ya Rusyayê ji aliye wê û çapemeniyê ve, wek serkevtineke dîplomatik hat nirxandin, lê devjêberdana ji çîroka "ji Adriyatikê heta bi Bedena Çinê" hate ji bîrkîrin (!) "Lê çapemenî bazarkirina Serokwezîra delal ji bîr nekir."

Pişti geşta Çillerê ya Rusyayê bi hefteyekê, Serokdewletê Rusyayê Boris Yeltsin da-xuyan ku, peymana bêçekkirina Qefkasyayê ji aliye xwe ve fesh dike, nişana nebaşçûyîna geşta Tansu Çillerê bi xwe ye.

Dîsa geşta Çillerê ya Almanyayê ji, bi mebesta serkevtineke dîplomatik li diji PKK'ê li dar hatibû ketin, lê li vê ji daxwazîye wan di çavê wan de mabû. Her wisa ji ber pîrsên li ser doza Kurdi xwe ji pêkîniya raya gişî ya Almanyayê ji nefilitan-dibû.

Gelê Başûr Sedam protesto kir

Welat, Zaxo: Li başûrê Kurdistanê gel ji bo protestokirina birînâ elektrîkê ya ji aliye rejîma Sedam ve, xwepêşandanekê li dar xistin. Gel êrîsi ser kontrola nav sînorê navbera Hî-kumeta Federal a Kurd û Rejîma Baasê kîrin. Bi dozer û kepçeyan ve rê birîn û bi kevir û beran êrîsi ser kontrolê kîrin.

Xwepêşandan di 28'ê İlône de saet li 4'ê êvarê li Dihok û Simêle bi nêzîkî 1000 kesî ve li dar ket û ji jin, zarok, ciwanan pêk hat. Bi mebesta birînâ elektrîkê ji hêla İraqê ve meşçebû û riya navbera Dihok û Mûsilê girtin, nehiştin ku erebe derbasî nav erden di bindestê rejîma Bexdayê de ye bibim.

Gelê Başûr sebebê xwepêşandana xwe wiha diyar dikirin: "Em êdî naxwazin bi İraqê re

têkilî deyîn. Heta ku biryara 688'an a Nete-weyîn Yekbûyî neyê cih, emê xwepêşandanen xwe bidominin."

Biryara 688'an a Encûmana Aştiyê ya Netewe-yîn Yekbûyî, di 3.4.1991'an de hatibû lî-lankirin û cerd û êrîşen Sedam ên leşkerî yên li başûrê Kurdistanê qedexê dike.

Biryara paralela 36'an ji ku ji aliye hêzên hevalbend Ingîstan, Amerika û Fransa ve hatibû dayin, li ser bingîha biryara 688 hatibû dayin.

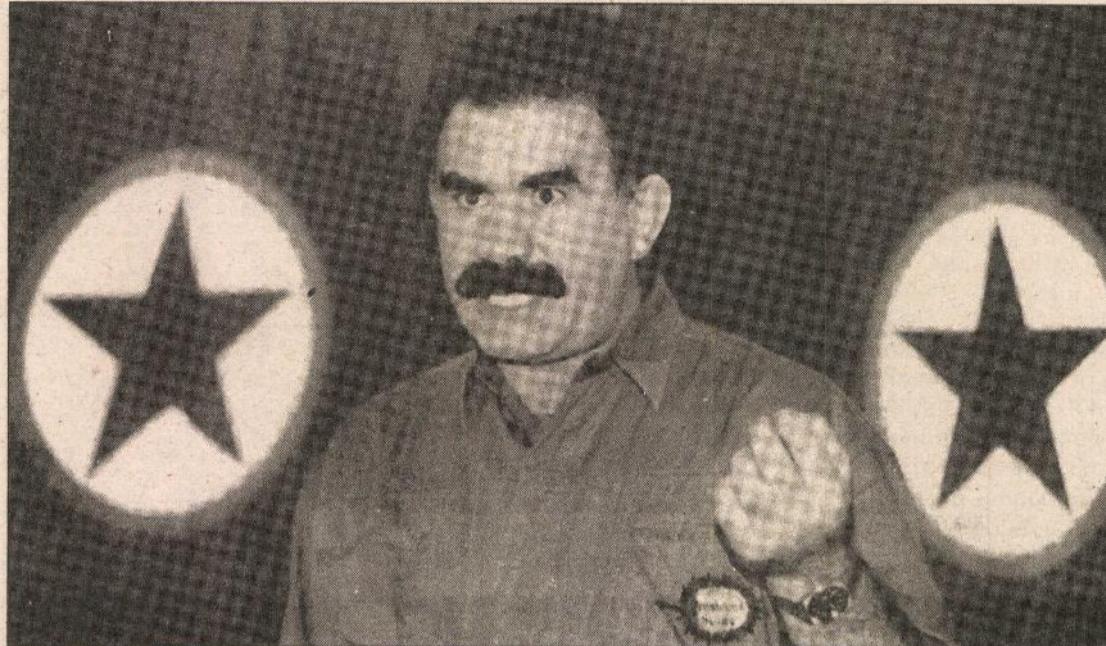
Lê ji aliye din ve gelê Başûr daxwaza xwe ya ku, biryara paralela 36'an bê guherîn û bibe 34 bi riyê cur be cur dide nîşan. Bi daxwaza paralela 34'an, azadkirina hemû besê başûrê Kurdistanê tê armancikirin.

Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan di civîna çapemiyê de ilan kir ku:

Şer reng diguherîne

Öcalan pirseke roj-namegerekî Fransiz a der heqê terorîtbûnê de jî wiha bersivand: "Em roj-namegeran dost dibînin, lê hûn di vê mîjarê de xwediyê pîvegerên ne wekhev in, me zimanê kêt qedexe kiriye, nasnameya wan înakar kiriye û di ser de jî bi metodê terorîst erîşî ser kesen berxwedêrkî kiriye, kesen vî tiştî dîkin kî ne?"

Navenda Nûçeyan- Serokê Partiya Karkerê Kurdistanê Abdullah Öcalan, roja 29'ê Îlonê li Lubnanê, li navçeya Bar Elfasê ji bo çapemniya biyanî civînek li dar xist. Di vê civînê de Öcalan got ku, dê şer hilbiperike û ew dê berê xwe bidin nîşangehêñ aborî, bi taybetî jî yêñ tûrîstîk. Serokê PKK'ê gotina Serokê giştî yê Artêşa Tirk Doğan Güreş a der barê qedandina wan de

Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan di civîna xwe ya dawî de da xuyan kir ku wê şer dijwartir bibe.

jî bi bîr xist û wiha got: "Güneş dibêje: "Em dê heta meha Adarê koka PKK'ê bînin." Lê ev tişt ji derî hukmê wan e. Ji niha ve me hemû çiyayêñ Kurdistanê bi gerîlayan dagirtine û hejmara gerîla gihîştiye 15 heza-

ran, tiştî me daye ber xwe jî heta dema ew dibêjê, du qat kirina vê hejmare ye."

Öcalan pirseke rojnamegerekî Fransiz a der heqê terorîtbûnê de jî wiha bersivand: "Em rojnamegeran dost dibînin, lê hûn di vê mî-

jarê de xwediyê pîvegerên ne wekhev in, me zimanê kêt qedexe kiriye, nasnameya wan înakar kiriye û di ser de jî bi metodê terorîst erîşî ser kesen berxwedêrkî kiriye, kesen vî tiştî dîkin kî ne?"

Öcalan dîsa li ser pirsekê daxuyand ku, heta niha ji tu hêzên biyanî feyde nedîtine û hemû hêza xwe ji gelê Kurd standine û wiha dom kir: "Heke ez bibêjim dê 500 hezar mirovên Kurd ji bo me bixebitin wê tafîlî we-rin. Serokê PKK'ê anî zimêñ ku, ew dê ji bo Federasiyona gelê Kurd û Tirk kar bikin û wiha domand: "Kesê ji bilî riya şer tu rê ne-hîst ne em in."

Öcalan, damezirandin artêşa taybetî jî wek têkçû-na artêşa Tirk şirove kir û li ser pirseke rojnamegerekî diyar kir ku, ew tu caran têkîlî karêñ narkotik (tevîzer) nebûne, wî karî wek sû-cekî li dijî mirovahiyê nir-xand.

Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan, pirsa rojnameger a "komünîzm hil-weişîya" wiha bersivand: "Me jî di vê demê de têkoşîn xurt û bilind kir."

Yekîtiya Ezîdiyan hate damezirandin

Welat, Hannover - Di roja 26.09.1993'yan de bi amadebûna ji sed kesî bêhtir kesî ve civînek li Celleyê hat lidarxistin. Di nava vê civînê de komîteyek ji bo Kargêriya Yekîtiya Ezîdiyan li Celleyê û derdorêñ wê hat avakirin. Bi firehî li ser dîroka ezîdiyan hat rawestandin û rewşa wan ya iro hat berçavkirin. Civînê bi keliyeke bêdengiyê li ser giyana şehîdîn ku li dijî zilm û zorê canê xwe dane, dest pê kir. Di ve-kirin de ev axaftin hatin ziman: "Cihê dilxweşîya me bû eger me ev kongre li welatê xwe li ser xaka xwe çêbikira û me li wir riya dînê xwe biajota. Lê mixabin fîro bi se-dan gundêñ me vala û wêran dibin. Bi destê şex, axa û paşverûyan ve di qirkirinan re derbas bûn. Dewleta Tirk jî tu caran dîn û toreyêñ me nas nekirin. Di bin van pêkutiyen de me berê xwe da biyaniyê. Li vir jî em nikarin bibin xwediyê xwe, dînê xwe, irf û adetê xwe û mal-bata xwe. Her roj qız û xortêñ me ji nava me direvin û em nikarin ji bo wan tiştîkî bikin..." Jî Komîteya Kargê û pê ve ev komisyon hatin avakirin:

1-Komisyona şex û zanyarêñ din.

2- Komisyona rûspiyan.

3- Komisyona ciwanan.

4- Komisyona jinan.

5- Komisyona çavdêriyê.

Mesajên ku ji bo civînê hatibûn şandin, hatin xwendin. Di nava mesajan de mesaja ERNK'ê ya Berpirsyariya Ewrupayê pirr balkêşbû û bi devkî hat xwendin. Destûra yekîtiyê hat xwendin û pejirandin. Di vê civînê de ev biryar hatin girtin:

1- Lékolîn li ser pirtûkên ezîdiyan û derxistina wan bi çend ziman.

2- Hilanîna qelenê jinan.

3- Nivîsandin û komkirina ilmê ezîdiyan.

4- Rawestandina dijminatiyê.

5 Avakirina cihê perêzgeha ezîdiyan.

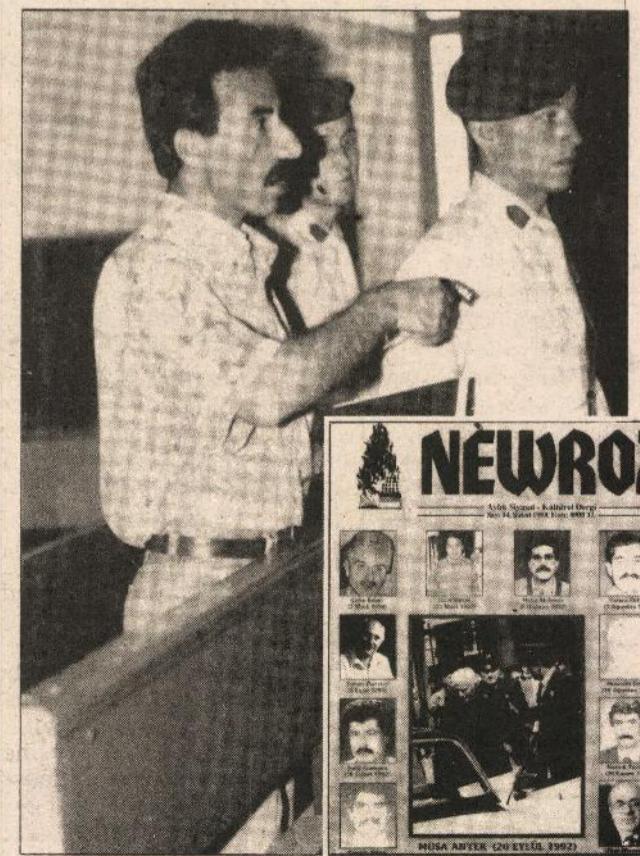
6- Peydekirina cihekî ji bo şûştina miriyan.

Ü her wiha gelek biryaren din jî hatin standin. Ev komîte dê li her cihen ku ezîdi lê hene bêñ avakirin û dê yekîtiyek konfedere di navbera hemû komele û komîteyan de bê avakirin.

Kovara Newrozê girtin

Navenda Nûçeyan -

Dadgeha Ewlekariya Dewletê ya Stenbolê ji bo mehekê biryara girtina kovara Newrozê stand. Dadgeh ev biryar li gor Qanûna Çapemeyî madeya duyemîn, bi sedema ku 'bi riya çapemeniyê propaganda cudaxwaziyê tê kîrin' stand. Dadgeh dozê li ser hejmara Newrozê ya bi mejûya 1991 an vekir. Weki din dadgeh berpirsyarêñ kovarê her yekî bi 6 meh hepis û 150 milyon pere ceza kir. Xwediyê Kovarê Huseyîn Alataş bi 100 milyonî, Berpirsyarê Ni-vîsaran Doğan Karaku-zu jî bi 50 milyonî cezayê pereyi xwar. Pişti vê biryara dadgehê kovara Newrozê daxuyand ku ev, birêvebirina polî-tikaya dewletê ya topyekûn teror, şaxê ku li ser çapemeniyê didomîne ye û bi vî awayî dewletê derbek mezin li çapemeniya sosyalîst û de-

mokrat xist.

Kovara Newrozê bi Tirkî û Kurdi, mehê ca-rekê dihat weşandin. Kovar heta niha 18 hej-

mar hatîye weşandin, 33 doz lê hatîye vekirin, 47 meh hepis û 700 milyon cezayê pereyi xwariye.

Êzîdî û Kurdayetî

Selîm Biçûk

Lîstik û destdirêjahiyyê li ser dîroka Kurdistanê hatine kirin gelek rastî winda kirine û yên din jî berevajî kirine. Her tişt li gorî sûd û berjewen-diyêñ xwe rêz kirine. Êdî tiştek ji jiyana Kurd û Kurdistanê nemaye ku, nebûye armanca şerê taybetî. Ji ber ku, dînên Kurdan parçeyek ji dîroka Kurdistanê ne, ew jî bûne armanca van lîstikan û di tariyê de ne.

Dînê êzîdî kevintirîn û pêwistirîn dînê Kurd û Kurdistanê ye, ji ber vê jî bûye armanca yekemîn a êrîşen hovane, berçav û veşartî. Bi sedan qirkirin û ferman û bi hezaran reng şerê taybetî yê qirêjî.

Dîn bi xwezahiya xwe tevgereke mirovahiyê ye, ji bo rastkirina civakê û pêşxistina kesbûna mirovahî dertê û bizavê dike. Lê her dem jî bûye girantirîn çek û ji berbanga dîrokê ve gel pelixandine. Ji hêla din ve dîn, gelek caran bûye bîrdozeke şoreşgerî. Miletan xwe pê ava û fireh kirine, yan jî xwe pê rizgar kirine, mîna ola İslâmî li cem Ereban û elewîti li cem Farisan. Her wiha li cem me Kurdan bir û baweriyê dînî bûne sedema dagirkirin û bindestiya me. Bi pejirandina İslamîye re me ziman û çanda Erebî û Erebkin jî pejirand. Sedem ne bîr û baweriyê İslamî bûn, sedem hêzên serdest, şêx û axayên Kurdan û kevnoperestên Kurd bûn. Èn mîna Îdrîse Bedlîsi ku Kurd û Kurdistan bi çend nîşan û aferînê sexte firotin û peya û xulam ji bo dijmin çêkirin û bi xwe jî bû serekê wan.

Heta iro jî dîn rola xwe ya pêwist dileyize. Dikare bibe bingehêke şoreşgerî û dikare bibe çav-kaniyeke paşver-rûtiyê, bibe şûr li ser qirika gel. Di navbera van herdu riyan de, şerê taybetî û xayıntî hene. Di hêla din de jî şiyarbûn, zanebûn û naskirina dîn di cih de heye. Mîna nimûneyekê emê ji bîr û baweriyê İslamî bînin. Quran dibêje: "Mirovê ku bi gelê xwe re xayîn be, ji wî hez nakim." Her wiha H. Pêxember di axaftinê xwe de dibêje: "Èn ku xaka wan di bin destê dagirkeran de be, dîn, namûs û her tiştên wan di bin destan de ye." Tevî vê rastiyê jî xayıntiya mezin di bin sîwana İslamî de hatiye kirin.

Heta sala 640'î ya zayînî (z), Kurdayetî û êzîdîti bi yek wateyê dihatin naskirin. Kurd hemû êzîdî bûn (Zerdeşî bûn). Gelê Kurd di dîroka xwe ya dirêj de ji bo dîn û xaka xwe bi gernasi şerê hebûn û manê kiriye û xwe ji tunebûnê parastiye. Tu caran û di tu koçberêñ dîrokî de Kurdayetî û êzîdîtahî ji hev cuda nebûye û nabe. Dema kesekî êzîdî bibêje ez ne Kurd im, em bi hêsanî dikarin bibêjin, ew ne êzîdî ye. Ji ber ku niha jî Kurdayetî û êzîdîtahî yek in, nabin parçe. Ji bo vê parastina êzîdîtahiyê, parastina Kurdayetiyê ye. Bi sedan ferman û qirkirin li êzîdiyan rabûn, lê tev cûn û ew li ser dînê xwe man. Xwe, dîn, tore, urf û adetên Kurdan parastin. Niha, hin deng derdikevin, mîna: Êzîdî ne Kurd in, Êzîdî ne Zerdeşî ne. Û bi vî awayî dixwazin rastiyê dîrokî veşerîn û êzîdiyan bînin lîstikîn xwe yên bi qirêj. Lê eger wan mejiyêne seqet û nexweş karîbin giyan ji cendek cuda bikin. Qehremanen mîna Emer, Eli, Bêrîvan, Sebrî, Nezîr, Hacer, Sîpan, ... û yên din, ev rastî bi xwînê ispat kirin.

Kurdên êzîdî bi hezaren salan li ber xwe didin û hê jî, ji ramana Zerdeşte şoreşger û welatparêz ava jiyanê dinoşin. Gelo! Dema kalê me Zerdeşt di 77 saliya xwe de şehîd dikeve dê çawa neviyê wî, qîz û xortêne me vê riya pîroz negirin û ji bo xaka xwe ya pîroz ku yek ji rîknêñ dînê me ye, şehîdbûnê bilind û bi rûmet negirin.

Xerabkar bû ji bo dijmin

Niwa Hebîb

Leyla Qasim keçeye xwendekar a Kurd bû, di Zanistgeha Bexdayê de dixwend. Di sala 1974'an de Leyla û çend hevalen wê ketin destê Erebê Baasî û hatin kuştin.

Dijmin got: "Leyla û hevalen wê xirabkar in." Lê stûcê wan a rast ew bû ku, niştimanperwerê Kurd bûn. Mil ji bo xwestinê dijmin nedixe-

bitandin.

Leyla hat kuştin, lê navê wê li ser eniyê dîroka berxwenda gelê Kurd a li hemberî neyarêñ wê hat nivîsandin. Leyla bû hêmaya (sembola) fedekariya keçen Kurd û pen-girê (pizotê) tekoşînê di dilê xortêñ Kurd de. Leyla bû havêna nivîsına helbest, strîna stran û kêşana tabloyen hune-ri.

Hêmin Mukiryanî, helbest-

vanekî Mehabadî ye, di hel-bestê xwe de pir pesnê xebata keçen Kurd dide û ji bo bîranîna Leyla Qasim wisa nivîsandiye:

Em cara pêşîn vê helbestê ku li tu derê nehatiye weşan-din bi Soranî (ku bingeha xwe bi Soranî ye) û Kurmancî ji bo xwendevanen Welat biweşî-nin.

(Soranî)

Ke to toray le çawim wek xewiy min

Le zulfit raştire mange şewiy min

Birro Mecnûn be Leyla'y xot menaze

Ke nawbangiy pitir derkird ewiy min

***

Bizay hatê gutiy: "Celladiy xwêri!

Be keyfiy xot petit bawêwe estom

Eme pet niye, mîdalîy iftixare

Ke bûme qaremaniy mîlletiy xom"

(Kurmancî)

Ku tu wînda bûyî ji çavê min

wek xewa min.

Ji porê te restir ma hîveseva min

Here Mecnûn, bi Leylaya xwe menaze

Ku ya min ji ya te bêhtir nav derkir.

***

Bîşirî û got: "Celadê pîç, bi kîfa xwe

Kindirê xwe biavêje stûyê min

Ev ne kindir e, ev medalyaya şanaziya

Ku ez bûm qehremana gelê xwe."

İsmet Şerîf Wanlı di civîna Enstîtuya Kurdî de

'Ji alfabebla Kurdî re reform pêwist e'

Welat, Stenbol: Hiqûnqas û dîrokzan İsmet Şerîf Wanlı'nîn xwe yên der barê alfabebla Latinî ya Kurdî de bi devkî û nivîskî diyar kir û armanca reforma alfabebla Latinî ya Kurdî xwest. Civîn di 28'ê llonê de li Navenda Çandê ya Mezopotamyayê, saet li dora 17.00'ê evarê çêbû.

Serif Wanlı, li ser alfabebla Latinî ya Kurdî raporeke fireh ku amade kiribû pêşkêşî endamê Enstîtuya Kurdî kir. Wanlı hem bi rapora xwe û hem jî bi daxuyaniyê xwe yên devkî li ser pêvajoya amadekirina alfabebla Kurdi ya Latinî rawestiya, balê dikişande ser mercen wê demê û tengasî û astengen di alfabebla Celadet Bedirxan de hene.

Dîrokzan û Serokê Yekitiya Hiqûnqasen Kurd Wanlı, da zanîn ku alfabe li gor a Tirkî ya Latinî ji aliye Mîr Celadet Bedirxan û şêwirmendêñ wî yên Fransî ve hatiye danîn. Serif Wanlı bal kişand ser derfeten teknikî û astengen li ber Kurdên ku li derveyî bakurê Kurdistanê dijîn, nikarin bi ki-

laviyeyen Ewrûpî li gorî alfabebla Celadet Bedirxan bi Kurdi binivîsin.

Wanlı di rapora xwe de bi kûr û firehî li ser pratikbûn û nebûna alfabebla Mîr Celadet Bedirxan radiweste, derfeten aborî, teknikî vedikole, kilaviye, kompitürê neteweyen Ewrûpî û kilaviyeya Kurdî pêşberî hev dike, tengasî, astengen bi mînakân dide nîşan. Di dawiyê de dînê dikişine ser pêniyanbûna Kurdên li komarên Sovyetê, Iranê, Iraqê, Suriyeyê ya bi alfabebla Latinî û her wiha ya ku ji bo Kurdî hatiye amadekirin.

Di dawiyârapora xwe de ji ber gelş û gêjahiyyê ku li jorê hatin diyarkirin, armanca reforma alfabebla daxwaz dike. İsmet Şerîf Wanlı alfabebla rehmetiyê Mîr Celadet Bedirxan li gorî kilaviyeyen neteweyen Ewrûpî hildide dest û dadixe 25 tîpan. Dide xuyan ku, bi vî rengî her Kurd wê karibe bi kilaviyeyen neteweyen Ewrûpî bêyî rinc û serêşî ji bo Kurdî bi kar bîne.

Alfabeya ku Wanlı amade

kiriye van guherînan di xwe de dihewîne.

Ji bo tîpa "ç" yê ch, ji bo tîpa "ê" yê ee, ji bo "î" yê ei, ji bo "ş" yê sh, ji bo "x" yê gh, ji bo "û" yê ou.

Ji aliye din ve di nivîsinê de hin awarte yan (îstîfsa) ji bi xwe re tîne. Mînak "î" ya di dawîya peyvê de her "i" dimîne, ger tîpa "û" yê nîv dîrêj be û di nava peyvê de be wê "u" bîmîne. Dîsa dadixuyîne ku, di kîta yekemîn de tîpa "i" yê neyî nivîsîn. Wek: Brayê min, lê ne birayê min.

Mamoste Wanlı bi van daxwazîyên xwe ku, dixwaze di alfabebla Celadet Bedirxan de reforman çêbike, alfabebla Kurdi ber bi alfabebla Ewrûpî ve dibe.

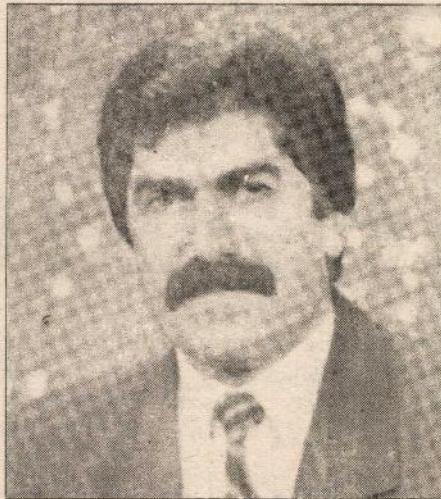
Di civîne de ji Serokê Komîteya Karger Şefik Beyaz, endamên Komîteya Kargeriyê Felat Dilges, Mazhar Günbat, İbrahim Gürbüz, Hüseyîn Kaytan, ji endamên Komisyonâ Zîmîn a Enstîtuya Kurdi ya li Stenbolê Zîmanzan Torî û Zana Farqînî amade bûn.

Li Swêdê civîna bîranîna Sîncar û Anter

Welat/ Stockholm-Yekîtiya Rewşenbîrê Welatparêz ên Kurdistanê Şaxê Swêdê, (YRWK) di 26'ê meha Îlonê de, li bajarê Stokholmê ji bo bîranîna parlamente Partiya Demokrasî (DEP) welatperwerê hêja Mehmet Sîncar û şehîde kal Musa Anter civînek pêk anî.

Civîn bi deqîqek ji bo rîzgirtina şehîdan dest pê kir. Koma Şehîd Bêrivanê bi marşa "Ey Şehîdan" silav da hemû şehîden azadî û serxwebûnê. Axaftina pêsi ya civîne Şerfexan Cizîri kir. Şerfexan Cizîri, ji ber şahadeta Mehmet Sîncar çûbû Kurdistanê û rojekê beriya civînê ji Qoserê (Qiziltep) vegeriyabû. Cizîri, bi kuratî behsa hin aliyên jiyan û têkoşna Mehmet Sîncar kir û der barê malbana Sîncar de hin agahdarî da. Ji ayaftina Cizîri fêm dibû ku, malbata şehîd Mihemed, kurên xwe yê sisiyan, di vê rî de şehîd dide. Ango berê jî du bîrayê wî şehîd bûne. Cizîri di ayaftina xwe de, cih da hin nêrînê bavê Mehemed jî û wiha got: "Apê minê Tewfiq, vê yeke eşkere û vekîri dibêje: "Mihe med kurê min e lê şehîde Kurdistanê ye." Malbata wî, der barê cenazeyê Mihemed de hemû însiyatîf dabû hevalên wî. Hem jina wî Cihan û hem apê Tewfiq, heta dawî bi biryar li dijî meraşîma Tîrkan û ala wan ku dixwestin biavêjin ser tabûta Mihemed, sekînîn."

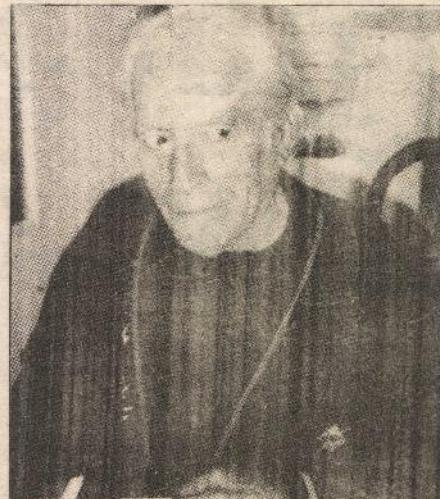
Şerfexan Cizîri, dû re behsa hovîti û barbariya dewleta Tîrkan û got: "Em hevalên derî welêt, van hin kîmasî û şâ-

Her du şehîde Kurdistanê Musa Anter û Mehmet Sîncar bi civîneke geşbi bîranî

şiyenbicûk yê gerîla zehf mezin dîkin û dibêjin, 'Ma wilô dîbe?' Lî heger mirov here rewşê bibîne ka gerîla li hember kîjan barbaran û di kîjan şertan de şer dike; wê çaxê mirov pariye gotinê xwe diwezinêne. Dewleta Tîrkan hewqas hov û dirinde ye ku, di şîna Mihemed de bombe avêtin mala ku jin û zarok tê de bûn. Dewlet gelek bajar û navçeyen (qezeyen) Kurdistanê di xwînê de feti-sandiye. Welatperweran dikuje, nahêle xelk cenazeyê wan rake. Ezîyet û işkenêce li miriyan dike. Ji ber vê yekê jî, li hember vê wehşetê têkoşîn ferz e. Şehîd, dikarin wek Apê Musa û Mihemed navdar bin, lê şehîde bénâv jî he ne, ji min re hemû yek in û hemû yê me ne."

M. Egit jî, dûr û dirêj li ser rewşa ro-

nakbîrê Kurd ên destpêka sedsala bîstan selîn û wan bi Apê Musa re muqayese kir. Aliyên wan ên qels û kêm rexne kir. Filozofiya Apê Musa, mîrxasî û rewşenbîriya wî nîvîskari û rojnamevanya wî anî zimên. Pîvanên rewşenbîrê dema niha danî, kîyfxweşî û şabûna xwe li hember nêzîkbûna hêzîn sîyasî yê Kurdistanâ Bakur diyar kir. Li ser gi-ringiye bi bîranîna şehîdan rawestiya.

Li ser rojnamegerî û nîvîskariya Apê Musa, **Amed Tigrîs** peyivî. Tigrîs der barê her mijarîn xebata Apê Musa de fîkrîn xwe got. Tigrîs bala besdareñ civînê dîkişand li ser pîralibûna Apê Musa. Wî dewlemendi û sadebûna zimanê Apê Musa, di maqalayen rojane de uslûb û dostatiya Apê Musa gelek dieci-band. Tigrîs bawer dikir ku, Apê Musa

civaka Tîrkan û bi taybetî kadirê dewletê baş nas dikir û hemû qîrêjî û sextekariya nûnerêne dewletê bi pênuşa xwe ifşa dikir.

Dîsa Amed Tîrîs, dianî bîra besdaran ku, Apê Musa heta roja şehadeta xwe, ji bo xelkê Kurd qada siyâsî terk nekir û her ku têdikoşîya geş dibû, bi xurtî cihê xwe digirt.

Hunermend **Nasir Rezazî** jî, bi stranekê besdariya bîranîna şehîdan bû.

Di beşa duyemîn a civînê de nîvîskar û siyasetvanê Tîrkan **Mihî Bellî** axivî. Bellî da zanîn ku, di sala 1960'î de dema ew di hepsî de bûye Apê Musa çûye serdana wî, wî jî rûmeteke mezin daye vê serdanê. Paşê Bellî bi kurtayî li ser biratiya gelan sekîn û li ser vê mijarî peragrafek ji nîvîsa Ali Firat ji besdaran re xwendî.

Nîvîskar û welatparêzê Kurd Kerîm Husamî jî, li ser Apê Musa gotarek bi Soranî pêşkêşî civînê kir.

Di dawiya civînê de **Mahfûz Mayî** bi Kurmancî û **J. Espar** jî bi Kirdkî (Dimilkî) şîrîn xwe xwendîn.

Civîna bîranîna şehîd Sîncar û Anter, ne tenê ji aliyê bernameyê ve her wiha ji aliyên besdaran ve gelek rengîn û bas bihûrî. Hemû rîexistinêni siyâsî û demokratik ên Kurdistanâ Bakur û Rojhîlat û YNK bi hîsîn biratiyê besdareñ civînê bûn. Dîsa ji her çar parçeyen Kurdistanê pirraniya ronakbîrê Kurd ku, li Stokholmê diman û haya wan ji civînê hebû, hatibûn.

Jiyana kalekî Serhedî

Zahir Kayan

Li ber derî rûniştibû, cihê ku lê rûniştibû pirr xweş bû. Bi dilîniyeke nemir bala xwe dabû çemên dîn û har. Tenê bû, li mal tu kes tune bû. Kur ji bo kar û emel, pîrek û keç ji bo xwarin û vexwarinê li mal nebûn. Kal bû, pirr dîtibû û pirr derbas kiribû; lê di dil de kesera gelek tiştan mabû. Çawa ku tenê mabû bi tirs û bêdîl destê xwe kutabû eniya xwe û gîriyabû. Dema sehera sibehê li ser sifetîn dînyayê bakî sar nîvîsbû, axîneke kûr kişandibû kalê tenê û bêkes li wir. Bêhemd raketibû, cihê ku lê raketibû, cihêkî pirr xweş bû. Serê wî di ser laşen wî de xwar bûbû, kumikên wî li serî hindik mabû bikeve, gîlezek li dev ketibû, qijikeke reş bask vedabû û li ser çokêñ wî sekînibû. Sekînibû, lê ew raketibû. Xure xur ji gewriyê derketibû, hay ji xwe nîn bû. Nîzanibû ku ne bi tenê ye, nîzanibû ku mîvanek lê hewiriye. Qijikê xistibû qîrînî û ew ji mirina derewîn rabûbû, destê xwe avêtibû qijikê û qijikê giribû. Demek lê mîze kiribû,

dû re yek bi dil keniyabû û gotibû: "Ma kî gotiye ez bi tenê me, welehî ez ne bi tenê me, wa mîvanek min ji heye... Wey mîvanê tu bi xêr hatî..." Nan û av dabû qijikê, wek xwe bi qijikê re sohbet kiribû û gotibû: "Ey mîvan bêhna çiya û zozanî ji te tê, ca bibêje tu kîjan ciyayî nas dikî, di kîjan zozanî re derbas bûyi?" Dû re qijik berdabû, lê ew hê di cihê xwe de sekînibû, qijik li ser çem re derbas bûbû û dîtibû, qijikê xwe dabû serê ciyayen Agirî, wî dîtibû.

Qijik di kûraniya çiyan de qelibibû, lê ew bi çar çavan li riya qijikê de bi nêrîn û bi mîze mabû. Dîsa razabû, vê carê ji cara berê xerabtir ketibû xewê. Gopal ji dest ketibû, kumik ji serî firiya bû, lingêñ wî bêhemd dirêj bûbû, wî xewnek dîtibû: Bala xwe dabû xwe li xwe mîze kiribû ku hê ciwan bû, di nav xas û baxçeyan de keçikêñ pirr bedew hebûn, wî evîna xwe di nav wan bedewan de dîtibû, bi rev xwe gîhandibû evîna xwe û bi destê wê girtibû revîbû, revî-

bû... Wî li ber darekê evîna xwe hembêz kiribû û bi diliniyeke mezin di lêvîn sekîrîn de macek danibû; li gorî wî ev maçikirin wek kesera hezaran salan bû. Têr bi têr ken û nazîn evîna xwe mîze kiribû, dû re dengê çekan bihîstibû, agir û mirin bêhîn kiribû, bûyer li ber çavêñ wî qewimibûn, kuştina evîna xwe li ber çavêñ xwe dîtibû. Perçiqanda zarakan, çemê xwîn û a-xîna dayîk û bavikan bihîstibû, reviyabû....

Wî li her derê zîl, li her derê koledarı dîtibû, dilê wî tijje kîn bûbû, reviyabû li serê çiyan sekînibû, wî birrek destbitifing dîtibû û ji wan tifing û bombe standibû. Wek şeran li hember zîldestan çêkiribû, kuştibû, kuştibû, kuştibû.... Dema wê di şer de bihata kuştin, ji xewê rabûbû. Dema ji xewê rabûbû pîreka wî û keça wî xwarin anîbûn, pîreka wî bi wî keniyabû û tinazêñ xwe pê kiribû.

Rabe, rabe evdal, te ci xwe li vê xewê daniye! Hevalên te wiha wek te tiral tiral rûnanin... Ji xwe re karekî bi

Axaftina Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan a li ser Îmareta Cizîra Botan Însan ruhê xwe di welatê xwe de azad dike

Gelek ji we di bin zora dijmin de, wexta direve nava welatê Ereban, aliye Başûr ji bo ji bin zilma dijmin bifilîte. Hûn û bavû bavpîrên we di demeke dirêj de an bi zorê, an ji tengasiyê, ji feqîrbûniyê bi vê hêlê ketin. Welatê Ereban bi kêri Ereban nayê, tengasiyên wan ji yê me bêhtir in. Kurdistan berê di dîrokê de, weke cennetê bû, Botan cennet dihate hesibandin, Çiyayê Cûdî, yê Garbarê, yê Herekolê, yê Zogros bi tevahî, Ava Botanê, ya Xabûrê, ya Hêzîlê, ya Zapê û wekî din jî bi sedan av; şînahiya we, dar û beren we, zoranen we û di cinnetê de párçek jê bûn. Hûn va ye hatin van hêlan, ev bi sedan sal in we ci dit? Niha tev weke şasan û koran bûne.

Birastî ez ji ji welat hatim, ev 15 sal in ez hatime vir. Lî min weke we xwe berneda, yanî weke bavû bavpîrân min xwe berneda erdê. Min negot malbat û zarok. Min negot, ez cih ji şexsê xwe re bigirim. Min got, divê bi mirin û mayînem em xwe ji welat berendin, cihê em ji wê hatine, em ji bîr nekin û rojekê di pêş de xwe xurt bikin, pê bigîhînin.

"BI İRADEYEKE MEZIN ME RIYA WELAT FIREH KIR"

Hûn dizanin bê ci kar bû; li Akademiya Mahsûm Korkmaz me cihekî ji tunebûnê çekir û me xwe da ser însan, ser çebûna însan, însanê mirî, felçbûyi, dilqetiyayî, mejise-kinî. Me ji we re hinek însan çekirin û ber bi welat ve bi rê xistin. Ev 15 sal in hatin û çûn, hatin û çûn. Bi sebra mezin, bi iradeya mezin me rîka welat fireh kir. Dîsa me hûn tev gihadîn çiyê. Çiyayê Cûdî, Çiyayê Araratê, Çiyayê Cilo, Çiyayê Zagros, Çiyayê Toros, Çiyayê Xerzanê, Çiyayê Bingolê, Çiyayê hemû Dêrsimê, çiqas çiya hene, me her sal di derketina 15'an de û sersala Tebaxê ya dehan de bêînsanê Kurd nehiştin. Bi a-gir û bi armanca serxwebûn û azadiyê û bi çek. Tabî ev evîna me bû, welatparêziya me bû. Ruhê bi welat re, ruhê bi gel re, yê welat û gel terk na-ke. Her roj li ser vî ruhî çebû. Berê we ruhê xwe, xwe li ser

welat qut kir. Ji bo vê hûn ketin, ez neketim. Çima? Min xwe jê berneda. Çiqas tengbûm min xwe da ser, çiqas dijmin xwest me ji dûr bixe me ewqas li ber xwe da. Nefîce niha xwîna me di welat de dihere, di welat de tê.

"SERWEBÛN DI ÇIYA DE ÇIYE?"

Niha berê we we jî li welat e, li ser ruhê me, li ser iradeya me, li sir rîka me. Hûnê bi ci awahî qiyemetê bizanibin?

rinê de xwe gihad Cizîra Botan û bajarê Cizîrê. Bi rastî hemâ hemâ qediyabû. Me xwe di vê demê de gihadê, niha hûn jî dixwazin xwe di rojekê de pêgîhîninê. Di vir de bi aqil bin, ne ku tim mirov bibêje. Gava we xwe gihande çiyayê Cûdî bibêjin: "Ji vê bi şûn ve her tişt li serê me" Botan bû Kele (Keleh), Botan rizgar bû, Botan bû dewlet, ne îmaret, bû dewlet! Hûnê wiha bi ser de herin. Ji bo vê jî nebêjin, "Ez ci bikim, ci ne-

ke mezin çebikin. Ev şansekî mezin e. Bi rastî mezin e. Evji 20 salan zedetir e ku ez xwe bi van çiyayan bigîhînim, lewma ez li vir im. Ev 15 sal min bi ci awayî di vir de sebr kir? Ji bo ku, ez xwe baş bi van çiyayan bigîhînim. Em we digîhîninê, lê hûn haşa weke ewkan diavêjine erdê. Ma wiha dibe? Ji bo ku em dijmin parçe parçe bikin hûn dikevine van çiyan. Însanê di xew de, însanê tiral mimkûn e ku, di vir de bijî? Min got ku, ez bi

bikin kuwê poşman bibe neyê, an jî hûnê heta dawîya nefesâ xwe kar bikin, bi çek bikin, hûnê şerê xwe bidomînin, bimirin. Weke din ji me re tiştek tune ye. Lî riyeke din heye ku, bi aqil bin mirov di van çiyan de namire. Me li welatê der ewqas kar kir, me 15 hezar leşker gihad, ma hûn nikarin xwe idare bikin mibarekin! Ma hûn nikarin xwe bi leşker bikin? Ku hûn nikaribin heqê we yê jiyanê tune ye. Ji bo vê yekê bi aqil bin, mesuliyeta xwe bigirin, welat bikin ya xwe. Ji bo vê mejî lazim e bisixule, ruh û kar mezin bikin, ci tê xwestin di wext de bikin. Ev ilmê serokatiyê ye, rîberiya partiyê ye. Usûla şerê gerîla jî hûn bi xwe dikarin, em di çiyê de mezin bûne. Însanên di çiyê de gerîlayen tabî ne, her tişte wî gerîla ye, di her cihî de. Dîsan ez dibêjim ku, fersendeke mezin e, hûn vedigerin li ser armanceke mezin û mimkûn e ku, vê carê welat bi dest bixin. Jiyana serbixwe û azad careke din ava bike.

"ÎNSANÊN ÇIYÊ GERİLAYEN XWEZAYÎ NE"

Li ser vê hûn gihîştine qirake mezin, qirara vegera welat, a Cizîra Botanê, a serê çiya. Qirara we li ser "An serkevin an mirin" e. Hûn niha dixwazin sozekî bidin li hember serokatiyê. Tabî serokati sebebê vî karî, sebebê rabûn û çûna we ye. Ku ne ji serokatiyê bûya we nikaribû li vir bigota, "Ez Kurd im". Ez çavê we vekim ji bo welat. Niha lingê we, ruhê we, dilê we, tev li ser welat e. Ev bi qeweta serokatiyê ye, vê ji bîr mekin. Ê ku, tam bi serokatiyê re be dikare xwedi welat de bi hezar kes bike. Çima? Me li vir van tiştan tev ji tunebûnê bi dest xist, hûn dikarin bêhti-ri van tiştan bi dest bixin. Di hizûra serokatiyê de sozdayîna wiha bi qîmet e, mezin e, mirov li hember dijmin digîhîn tişte ku, ci lazim be. Soz ev e. Peyayê sozê bin, ji bo vê ci tê xwestin bikin. Em li ser van rastian bi sozên we re ne. Li ser van armancan, li ser van qîmetan, li ser vê usûlê em bi sozê hûn didin re ne. Û em wiha dihesibînin, wiha li paş we ne.

Abdullah Öcalan: "Me xwe da ser însan, ser çebûna însan, însanê mirî, felçbûyi, dilqetiyayî, mejise-kinî. Me ji we re hinek însan çekirin û ber bi welat ve bi rê xistin."

Çiya ci ne? Serxwebûn di çiya de ci ye? Bi ci awahî mirov bi çekan, bi ilmê çekan xwe bide ser dijmin. Hûnê di vir de hebekî biaqlî bin, vê bûdalabûniyê berdin. Mesûliyetê bigirin. Însanê me bi ci awahî xwe careke din di çiyê bike û dijmin jê derxe? Niha ev kar ji dest we tê der û hûnê bikin. Ku hûn nekin, heqê we yê jiyanê nîn e. Kes we di şûna însanan nake, tune ye. Û qewetê jî hûnê wiha bigirin. Ku hûn xwe wiha çenekin, weke miriyan e; li ser lingan mirî! Çare yek e, ev e: Niha hûn dixwazin bi ser Cizîra Botanê de herin. Berê ev der merkeza Kurdan bû, îmaret bû, hikûmet bû, bi sed salan, belkî bi hezar salan. Niha dişewite, kevirê dawiyê dijmin derdice. Me hema hema di dema mi-

kim" û weke gêjan xwe ne-avêjin erdan. We jiyana me hebekî dît; em di ewqas tengasiyan de, di tunebûnê de ev tişt kirin. Em bûn sebebê ewqas şer, kar û serkevtinê. Hûn xort in, newestiyane, xwe bidine şer, xwe bişidînin. Wekî din tu feyde nîn e.

"BERÊ BOTAN MERKEZA KURDAN BÛ"

Bi evîneke mezin, bi dilekî fireh, bi aqilekî hêja, bi serxwebûnê ji xwe re têkevinê û bikine cihê jiyanê. Carina dîn derketin, xwe vegerandin ji mirinê. Xiyaneteke mezin e û ne mimkûn e ku, kes qebûl bike. Niha hûnê wiha li ser vegera welat, li ser vegera Botanê bisekinin. Xwebîşinîn û zû nekevin. Çima? Em li bennda we ne ku, hûn serkevtine-

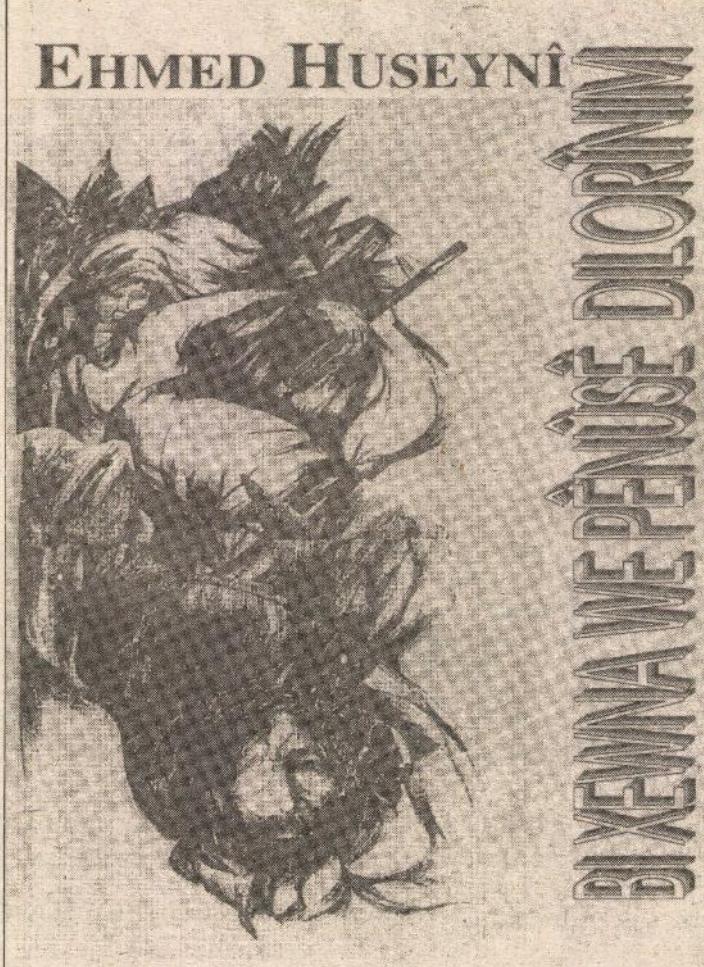
Helbestvanê îmgeyê Ehmed Huseynî

M. Z. Kayan

Pirtûka Ehmed Huseynî ya bi navê **"Bi xewna we pênûsê dilorînim"** di nav Weşanê Jîna Nû de derket. Ev pirtûk helbesten Ehmed Huseynî yên sala 1984 - 1992 an di xwe de dihewîne. Ev pirtûk a du-dyan e. Ehmed Huseynî pirtûka xwe ya yekemîn bi navê **"Mistek ji şîna bêcir"** weşandibû.

Pirtûka Ehmed Huseynî ya helbestan bi giştî li ser sê beşa hatiye amadekirin: 1- Pirtûka kewê bêzar. 2- Awazên rono. 3- Nav û dabeşkirina xewnê hîroyî. Her beş di hundirêن xwe de rewşekê dide diyarkirin. Her wekî di van besan de pisîkolojiya gelê Kurd û têkoşîna welêt di nav rêzê helbestan de wek ronahî-yekê xwe didin der. Em dikarin bibêjin Ehmed Huseynî di vê pirtûkê de rewşa welitekî bindest û têkoşîna wî bi awayekî edebî daye beyankirin. Lê belê ev pirtûk wisa jî dewleme-diya zimanê gelê Kurd û xweşikbûna peyv û hevokên helbesten serbest di-de ber çavan.

Ta niha gelek helbestvan helbesten xwe di bin bandora edebiyata dîwanê de çêkirine, wisa jî xwe ji numûneyên diroşmeyê xelas nekirine. Di helbesten wan de hinek kifşen erzan û bê edebî derketine holê. Van kesan guh li bingeh û xemilandina peyvên Kurdî nekirine, qels û jarî di berhemên wan de hatine xuyan. Lê helbestvan Ehmed Huseynî di helbesten xwe de bi peyvên Kurdî re wek evindareki bi keser û dilsoz dilan kiriye. Wî li ser îmge û xemilandina peyvên helbestê demajoyeke nû kifş kiriye, her wekî hemû rewşen Kurdistanê neanîbe ziman jî, lê di çapa xwe de berhemeye giranbuha ye. Helbestvan di pirtûka xwe de li ser bingeha çand û to-reya Kurd sekiniye û wan numûneyên gelêri bi rewşekê hemdem ve bi îmgeyê nûjen afirandiye. Zekiye Alkan, Şerê Mehabadê (Sablax), kesanetiya rêxisti-na Qadî Mihemed û rêça

Zimanê pirtûka Ehmed Huseynî bi peyvên îmgeyî hatine honandin,

wî bi zimanê îmgeyên helbestan ve bi awayekî hêzdar xwe beyan kiriye. Fel-sefeya agir li gorî bawerî û nirixandina gelê Kurd hatiye nivîsandin û bi awayekî nûjen hatiye afirandin.

Di pirtûkê de di bin navê besan de gelek sernivîsarên biçük hatine amadekirin, her wekî sernivîsara biçük ya bi navê "Çarçira " gelek balakêş e. Rewşa Kurdistanê, pisîkolojiya wê, têkoşîna wê, çand û toreya wê kifş dike. Piyen kevnaretiyê dirêj dike tîne ser hemdemiyê. Di navbera kevin û nûtiyê de pirekê ava dike, vê bûyerê di pîşeyâ helbestvaniyê de dide honandin. Ji bo xwendevan ku vê pirtûkê bistînin û bixwînin dixwazim tiştekî bibêjim. Lazim e ku em wek her car tiral û bê kîr nemînin. Ev pirtûk der barê ziman û helbestvaniyê de gelek tiştan dide beyankirin, pêwist e em bi mîl û heweseke xurt li ser van berhemên han bisekinin.

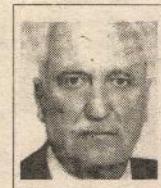
Zimanê pirtûka Ehmed Huseynî bi peyvên îmgeyî hatine honandin, ev rastî di hemû helbesten wî de tê xuyan. Wekî din hel-

bestvan xwe tenê di bin bandora zaravayekî de nahêle, ew dixwaze ziman bi helbesthêن xwe ve bide dewlemedkirin. Riya vî karî jî îmge ye. Îmge ji bo helbestan abiheyat, giyan e. Dixwazim du sê rîz ji helbesten Ehmed Huseynî bidim

Rojhilat di xeftanê de
asê bûye!
Rojava di çepkên te de
çêbûye!
Bakur ketiye paş
ceperên şevê!
Başûr bûye leheng û
hozanê revê
De rabe ji bo min bibêje
Kîjan darê ji dilê xwe re
bikime karker
Kîjan darbestê
Ji govenda birçiyan re
bikime per
Kîjan çiyayı jî hejmartina
qamçîyan re
Bikme ferheng
Kîjan helbestê ji
naskirina hebûnê re
Bikime sînor.
Kîjan mebestê ji gewriya
nebûnê re
Bikime tor...?

Navnişana xwestinê:
Weşanxana Jîna Nû
Box 30 740 22
Balinge - Sweden

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Namûs

Namûs, pirr tiştekî mezin, bilind û pîroz e. Giranbuha ye ne tê kirîn ne tê firotin. Nav û nîşana şeref û méraniyê ye.

Bi taybetî, di nav Kurdan de namûs ji jinan re û tiştên ku bi wan re aleqedar e tê gotin. Lê pirr curêن wê yê din jî hene, ne jin bi tenê ji mirovên kêmxiyet re jî, bênamûs tê gotin.

Bi rastî jî, pirr curêن namûsê hene, lê namûsa mezintir û pîrozter azadî û baweriya mirov e. Welatê mirov e, daw û doza mirov e, xîret û şerafa mezin jî parastina wan e.

Ew kesen ku, ji wan bêbehre û bêpar bin, namûsa wan paymal bûye tê hesibandin.

Ji wê rastiyê ye ku dibêjin: "Azadî her tiş e bêyi wê ne namûs dimîne ne xîret ne iمان û hwd. Bi rastî jî wilô ye ku, we-latê mirov di binê destê ne-yaran de be, azadî û serfiraziya mirov payimal dibe, namûs û şeref jî namîne.

Divê ku beriya her tişti mirov vê namûsa mezin fêm bike. Di riya wê de her tiştên xwe bide û fedâ bike. Dema ku ev namûsa mezin û pîroz nebe û neyête parastin, tu namus û şeref cihê wê nagire û tijî nake.

Hemjî divê ku mirov her wekî namûsa xwe, namûsa kesen din jî biparêze.

û tijî nake. Hem jî divê ku mirov her wekî namûsa xwe, namûsa kesen din jî biparêze. Ew kesen ku, tecawîzî azadî û namûsa gel û kesen din diquin, ji namûs û şerefê nikarin behs bikin, ji wê ye ku, zâlim, dagîrker û mutecaviz, ji bênamûsan têñ jimartin. Di çavêñ insanêñ gihiştî û demokrat de, bêşeref û bênamûs in. Çawan ku mirov tecawîzî irza keç û jineke masûm bike, bênamûs û bêşerefî ye, wilô jî, tecawîzî welat û azadiya xelkê jî bênamûsî û bêşerefî ye.

Ji Weşanê Zagros'ê Berhemên Xweşik Bixwînin, bidin xwendin

- * Şewq
- * Rê û peywirêñ şoreşa Tirkîyeyê (Hate berhevkirin)
- * Rapora politîk. (Nivîsarên ramyarî)
- * Li ser yezdanê bav hinek nîşe.
- * Welatparêziya Kurdistanê û Eniya Rizgariya Neteweyî (Dewletê berhev kir)
- * Evîna Welat
- * Kela Dimdimê
- * Nivîsarên Bijarte II
- * Dîno û ceren
- * Çiroka vejinê

Êzingvanê xewar

Li gundekî Kurdistanê êzingvanekî gelekî xewar hebû. Rojekê diya wî bi hetiketiyeke mezin wî ji xewa wî ya şîrîn radike. Êzingvan radibe ser piyan kar û barên xwe dike. Das, bivir û werîs li ser kerê dişidîne. Ji xewarî di dewsa (li şûna) bivir de heska nîskê dixe bertenga kerê û hêdî hêdî berê xwe di de daristanê.

Wexta êzingvanê xewar digihe nav daristan, tiştên xwe ji ser kerê datîne û dixwaze dest bi çinîna êzingan bike.

Lê belê nizane ku, wî

di dewsa bivir de heska nîskê anije. Çawa heskê davêje darê ku bire, serê heskê dipeke

(difire). Di tariyê de destê xwe lê dipelîne napelîne, lê digere nagere nikare bibîne.

Êzingvan dibîne ku hindik maye bibe sibeh, radibe dua û hêviyan dike, dibêje: "Ya rebê min, tu bikî ku ez bivirê xwe bibînim. Wexta ku ez bigihime malê, ezê ji bo eşqa te heskek nîsk bidime belengazekî."

Qedereke din jî lê digere, serê koda heskê dikeve destê wî. Kêfa wî tê, jê kirî ku bivirê xwe dît. Lê mîze dike ku ne bivir, hesk e.

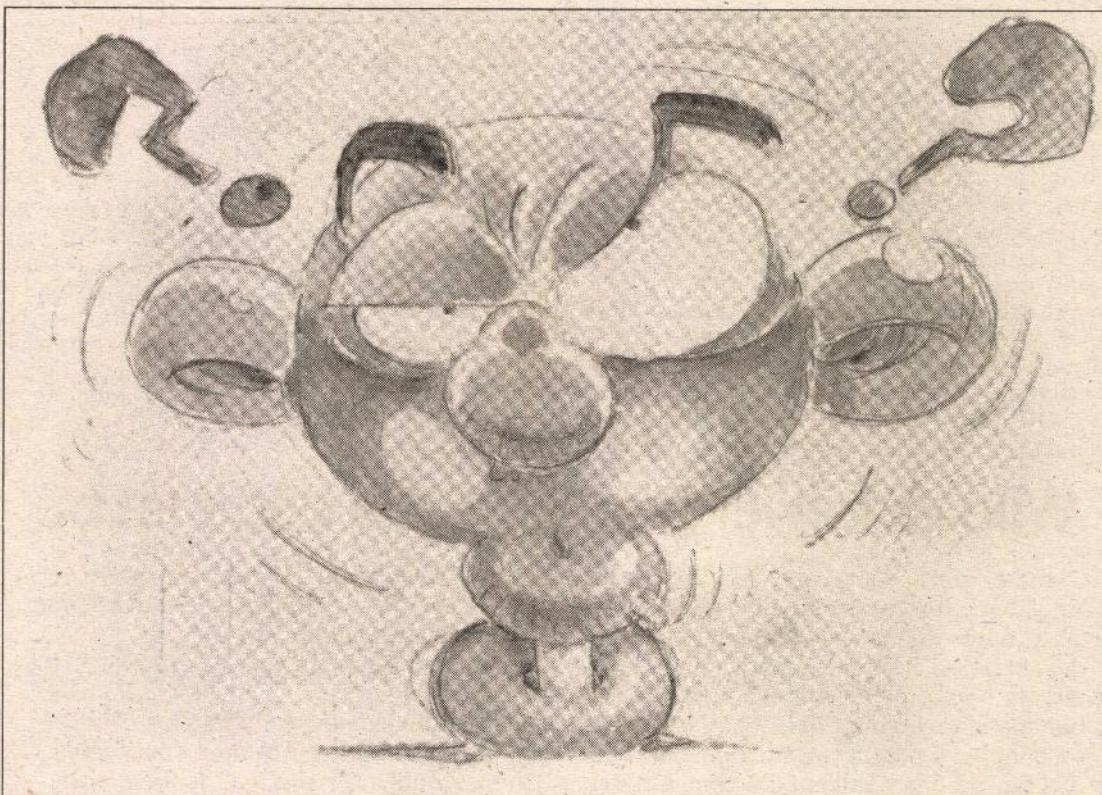
Êzingvan şaş di mîne, diqehire û dibêje: "Çi Xwedayekî bêsebir e hê min bivir nedîtiye, heskê dide destê min."

Nêçîrvan û dûvê rûvî

Nêçîrvan û kurê xwe rojekê tev diçine nêçîrê. Ji şefeqê û heyâ êvarê digerîn tu tiştî bi dest naxin. Dizvirin gundê xwe tê û derewker dibêje lawê xwe "Em êvarê herne dîwanxanê, dema min derewkir in tu bikuxê ez dê jî hêdî hêdî rast bikim" Lawê derewker jî dibêje "baş e bavo." Nêçîrvan têne malê şîva xwe dixwin û diçine dîwanxanê, nêçîrvan bala xwe didê dîwanxane pirr sixletî ye silavek didin û rûdinê. Di navberê de demekê xwes derbas dibe û nêçîrwan qala nêçîra xwe dike dibêje:

Cevdet Kûsman

Mamik

- 1- Qalikê kûsî Heft tebeq e
- 2- Davêjim çalê Heta salê
- 3- Dîzika daniya Li ser xaniya
- 4 Bizina kember Xwe da hember
- 5- Ez çûme ser zina reki

- Toqmaq lê da
- Deng çû hezarekî
- 6- Tizbiya kalê berê xwe da palê
- 7- Herher dîwar Berber dîwar
- Xaniîm yek e
- Carî hezar
- 8- Topikek heye çar kanî tê de hene
- Yek şor e
- Yek şîrîn e
- Yek tal e
- Yek genî ye
- 9- Qulek heye Qefşek giha naçê
- Hezar pez diçê
- 10- Çûme çiyakî Bi titûn
- Min jê çinî
- Dar û sitûn
- Rawirek li min derket
- Bê qûn
- 11- Tiştekî min heye
- Ez diçim
- ew jî di
- ce
- 12- Eyar heye mü

tune	Xwe diguvêşe gû tune	Li avê dixim naşkê.
13-	Tiştekî min heye	Li kevir dixim dişkê
	Li avê dixim dişkê	15- Serşekirî Dêl hinekirî
	Li avê naxim naşkê	Kero dîk e
14-	Tiştekî min heye	Ehmeqo dîk e
		16- Spî ye bê hestî ye
		17- Kap avê dixwe

18-	Bahrek e Hundirê bahrê de marek e	Ga diwerime
	Devê marê de penzawerek e	19- Zîrim zîrim zîwan e
	Min li qederê diwan e	Wisa hişk e
Bersiv: 1- Pîvaz 2-	Heyv 8- Çav,	
5- Birûsk 6- Mar 7	dev, gûh, poz 9- Qula	
Genim 3- Sterk 4- Kec	morisname 10- Qînîk	
	11- Sîh 12- Bed 13-	bîcak 24- Heyv 25-Tî-
	22- Balêfir 23- Zîmane	22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
	Lampe 19- Zer 20-	16- Spî 17- Kunîr 18-
	25- Min dest dayê Ber avêt	Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-
		bîcak 24- Heyv 25-Tî-
		22- Keffî (Gemi) 21- Sterk
		16- Spî 17- Kunîr 18-
		Kaxîz 14- Hek 15-Dîk
		11- Sîh, gûh, poz 9- Qula
		5- Birûsk 6- Mar 7
		Genim 3- Sterk 4- Kec
		Bersiv: 1- Pîvaz 2-
		Heyv 8- Çav,
		dev, gûh, poz 9- Qula
		morisname 10- Qînîk
		11- Sîh 12- Bed 13-

‘Xelasî bi afirandina neteweyî peyde dibe’

Gavan Koçer

Saet 21.00'ê êvarê li dêra Frue di nav iinstrumenten okestrayê de awazek bilind dibû. Ev awaz ne ya rojava bû, ne jî ya rojhilat. Lî, bêhn û rengê herdûyan jî tê de hebûn. Carna mirov digot qey dirok bi paş ve vegeriyaye û çûye çerxa antîkê, carna jî ji ciyayê bilind û newalên kûr di bin bilûra darî de ji Mezopotamyayê ji newala Îndulusê mistika Rojhilat radibû û bi modernîteta Rojava ve tevlîhev dibû. Dema awazên wê rihê min dipêçîne, şewqa hevpeyînê zêde dibe. Di dawiya konsertê de dema ez ber bi oda rawestinê dicim, çavêwê li min dikevin. Dibine ku ez ne Norwecî me. Ez destê wê digrim û navê xwe dibêjim û wê pîroz dikim, lê reaksiyonek tune. Dema ez dibêjim ez Kurd im, rûyê wê dikene û dibêje; "Ooo! Tu eq-rebeyê min î. "Kifş e ku hay ji rewşa birayê xwe yên xwecîfî heye. Ez ji bo hevpeyînê jê destûr dixwazim. Fermo! Sibê saet li 11'an were, dibêje.

Roja din dema ez dicim cihê wan, berî min ji NRK (televizyonen Norwecê) jinek ji bo hevpeyînê hatiye. Hevalê Marî tê û jê re dibêje "Jina NRK'yê li benda te ye." Lî, Marî dixwaze pêşî bi min re hevpeyîn çêbike. Dema ez dibêjim Marî Boîne naveke navdar e, gelo ew kî ye? Keneñî sivik rûyê wê dipêçîne û bi awayekê şermezar "Ew mirovkekê bibext e ku dikare müsîka ku ji yezdanîn tê diguhaze.", dibêje. Hün müsîka Samîyan ku jê re Joîk (strana Samî ya tradisyonî) tê gotin, distirînin. Gelo dendika ku Joîkê nişan dide çi ye? **Joîka** kevnare bi tenê ji dengan pêk tê, an tekstên wê jî hene? Ji aliye ton û melodye ve çawa ye?

Min ji aliye teknîkî ve Joîk analîyîz nekirîye. Ez naxwazim ve hêlê bizanim jî. Lî, bi wê re têkeliyên min piranî hêsan in. Tiştê ku min jê fam kiriye; Di müsîka wê de ritim di pêsi de tê. Rîyeke teybeti ye ku mirov li ser dengan bi kar tîne. Lî helbet tê de tekst ji hene.

Di konsertê de dema Marî Joîk digot, her derê wê dilerizîyan. Di awaya strîn, ifadeyên enî, rû û çavêwê de qewe-teke zexim diçûrisiya. Vê qiwetê mirov bi tevayî celb dikir û diavêt nav dinyayekê nû. Mîstîka vê yekê ci bû? Wê ev qiwet ji ku anîbû? Ez dixwazim ve yekê ji wê bipirsim. Lî, bêtwaniyeke ji rûya wê diherikî û ew me dibe nav demen dûr û rûpelîn dîrokê.

Ez vê yekê bi hemû giyana xwe ve his dikim. Ez der barê vê yekê de şerefek, dilovanî-

Muzîkvana Samî Mari Boîne: "Xwedî li zimanê xwe derkeve"

yek his dikim ku ez jî bi vê yekê re me û dikarim biguhêzim. Lewre, guheztina vê müsîkê ji bo min tiştekî mezin e. Ez têdigiham ku müsîka min digihîje mirovan. Ez tiştan didim wan, ew jî ji paş ve tiştan dewra min dîkin. Bi vî awayî ez jî dikarim müsîkeke nû biafirînim û para xwe têxim nav afirandina jiyan û vejenike nû.

Marî Boîne müsîka xwecîhîn (îndianer) Amerîkayê ji disitirîne. Müsîka îndiyâni (çemsoner Amerikayê) di jiyanâ wê de cihekî bilind digire. Xwedî û afirandêrên şaristaniya kontînenta Amerîkayê, gelê Maya, 500 sal berê ji hêla spîyan ve di malen xwe de li ser erdê xwe bi milyonan hatin qirkirin û wek dildaran hatin xebitandin. Dema şarezaya Mayan bilind dibû, Roma di rewşeki tarî de bû. İro jî li Guatemala, Peru û hîn geleki welatên din de bi hezaran

xwecîhîje kuştin û şewitan-din. Qedera dîroka bindestiyê ye ku, gelên xwecîhîje nêzî hev dike. Li gorî baweriya min müsîka me ne tenê nêzî ya Îndiyâni e, di bingehê xwe de hemû müsîka gel (folklorik) dişbin hev. Ev yek ji mirovên pêşî digihîje me. Orîjîna müsîka gel ji wek hebûna mirovahîye ji yek kaniyê diherike. Se-dema ku müsîka me zêdetir dişibe ya Îndiyâni ew e ku, ez ba-wer dikim bingeha Arktîskê (Eskîmo Îndian û Samî) yek e, dibêje Boîne.

-Tu dibêjî müsîka ku tu çêdîki xwedî dîmensyonen navneteweyî ye, ne tenê yê Samîyan e?

Ez bawer im ku müsîka min digihîje mirovan, her çend ew ji gotinê müsîka min fêm nekin jî. Lewre ji bo dinê müsîk zimanekî hevpar e.

Wek müsîkvanen me Boîne jî der barê müsîka xwe de ji

hawîrdorê xwe rexneyên negatif digire. Lî, rexneyên wê ji hêla din ve tê. Samîyan ku nûjentiyê dixwazin, dixwazin boriya xwe ji bîr bikin û bibin mirovên nû müzîka wê kevnare dibîn û jê hêz nakin. Lî ew ji xwe bawer vê yekê naecibîne û tiştekî xwazayî dibîne. "Divê wilô be, çîma dê gişt wek min bifikirin? Kultura wê jê hatiye standin. Wisa hatiye hînkirin ku ji boriya xwe, ji orîjîna xwe nefret bike, bi çavekî nizim li xwe binêre. Lî em dixwazin bibin mirovên rasyonel û şereza, vedibêje Marî

-Dema tu dibêjî gelê bindest ji kokên xwe yên dîrokî fedî dike, tu nîşana dubendiyan dikî?

Belê, divê mirov têbigihije ku, di nav xwedîlêderketina ya kevnare û nûjenbûnê de pêkhatina dubendian ne pêwist e. Ji bo xwedîbûna dînayan, pêwistî bi gelek mitfehan heye. Hebûna kulturên cur be cur dewlemedî ye!

Destpêkirina karîyera müsîka wê jî, ji her aliye ve dişibe yê endamên komên bindest. Li malekê ku tê de bi tenê stranên Saime (muzîka dêra Norwecê) tê stirandin mezin dibe. Di wê demê de tenê ev müsîk azad e. Weki din bi navê müsîkê her tişt qedexe ye. Lî, ew ince bi dizî carna dikarin di radyoyê de guhdariya müsîkên din bikin. Dema ew behsa vê yekê dike, xeyal mirov dîbin Kurdistanê.

-Li bakur 60 hezar Samî di nav 4.5 milyon Norwecî de gelek mafîn xwe yên neteweyî bi dest xistine. Gelo Boîne çawa difikire?

Ez nikarim li ser navê hemûyan biaxivim. Ez bawer im me riyek vekiriye. Samî wek berê bi awayekî krîmînel nayen nasîn. Ji devîn fermî hatiye pejirandin ku, polîti-kayê berê ne rast bûn. Gelek politîkvanen me yên jîr û jêhâtî hene. Her çigas ew di wezîfeyen mezin de bin jî, her dem

li diji rayedarên dewleta Norwecê rexneyan digirin û gelê xwe ji bîr nakin. Ji bo çareser-kerin em nikarin her tiştî ji rayedaran bixwazin. Divê pêşî em bi xwe xwedî li şerefa neteweyî derkevin û wê bixwazin.

Gotina "xawêna (girûra) neteweyî (nasjonalstolthet)" gi-yana dengê Samîyan Marî rapêçaye. Hema hema di her hevokê de behsa wê dike.

-Gelê Kurd ji bo hebûna xwe li diji dagirkeran berxwendanê dide. Ji gelê Kurd re-bi taybet ji müzîkvanen wê remesaja we çi ye?

Her çend gelê min bi awayekî nebaş hate bindestkirin ji, kotekeya ku li me bû di formeke din de pêk hat. Di bindestkirina me de kotekiyeke fizikî (laşî) gelek ne bû. Ez bi awayekî vekirî dibînim û dibîhîsim ku, gelê Kurd çawa di formekî krîmînalî de tê pelçiqandin. Tişten ku li gelê Kurd diqewimin êşî didin mirov.

Di afirandina jixwebawerki-rina neteweyek de müzîkvan û hunermend xwedî berpirsiyariyên mezin in. Ew hem dikarin xwedî li kevneşopên xwe derkevin, hem jî di nav gelê xwe û yên der û dorê xwe de pirekê biafirînin. Ger em bikaribin tirs û xofê bişkînen, hingê serbilindî bi destê me dikeve.

Di dawiya axaftinê de, ez li ser navê rojnameya Welat spasdariya wê dikim û hêviyên wê yên dawî dixwazim. Ew dixwaze ji gelê Kurd re joîka xweşik û bi rûmet, Masî bi rêke. Masî sembola xawêna neteweyî ye, dibêje Boîne. Navê gundekî ye Masî. Di sala 1979'an de dewleta Norwecê dixwaze li ser çemê Altayê avbendek çêke. Li gorî vê planê, dê Masî biketa binê avê. (Projeyâ GAP'ê, ji holê rabûna Hesenkêfê û hwd. dikevin bîranîn) Bi Masî dibêje Boîne, em dikarin ji nîşê xawêna neteweyî bînîn û li diji dagirkeriyê têbikoşin. Ez bi hêviyeye bilind dibêjim Marî, Masiya xwe li Kurdistaneke azad bistirîne. Çavêwê jî dibiriqin û em herdu bi hev re weke ku ji devekî derkeve, belê dibêjin. Li Kurdistaneke rizgarbûyî. Lî, ew car din jî xwe ranagire û wek sembola piştirtinê di qaseta me de ji bo gelê Kurd joîka qedirîran, Masiyê distire.

Wilo ez bawer bûm ku Samî bêqîmet bû

Dema ez zarok bûm û min dest bi dibistanê kir, ji min hat xwestin ku ez bi Norwecî biaxfîm. Lî min tu gotinek ji fêm nekir û min dest bi biçûkî û kêmhişya xwe kir. Ji lew re wan ez hîn kirîm ku zimanê dayika min bêqîmet û erzan bû. Wilo ez hîn bawerbûna bêqîmet û erzaniya Samî bûm. Wilo ez hîn bawerbûna bê qîmet û erzaniya Samî bûm.

Ez mezin bûm û min dest bi gera gerdûnê kir. Lî der barê boriya min de tu kesek ji nebû xwedî agahiyan. Û ez bi wan re yê ku henek û tinazên xwe bi gelê min dikirin, dikeniyam. Herçend min dizanibû yê ku heri zehf ji vê birînan digire ez bi xwe me. Wilo

ez hîn bawerbûna bêqîmet û erzaniya Samî bûm. Wilo ez hîn bawerbûna bêqîmet û erzaniya Samî bûm

Niha ez dixwazim tiştîn ku min winda kirine ji nû ve bibînîm. Ez xwe ne li mala Samîyan ne jî li mala Norwecîyan xweş his dikim. Ji bo vê yekê ez bang li te dikim, ciwanê/ya samî. Xwedî li zimanê xwe derkeve, ew zimanê te ye ku hêz û qiwetê dide te.

Edî bi xwe bawer be û bi çavekî jêr li zimanê xwe menêre

Edî bi xwe bawer û bi çavekî jêr li zimanê xwe menêre.

Marî Boîne, 1981